

Inventarisatie appelketen "Volume en Structuur"

Christel Verstappen
Nick van Spingelen

VERTROUWELIJK

ato-dlo

Inventarisatie appelketen “Volume en Structuur”

ato-dlo

**Christel Verstappen
Nick van Spingelen**

augustus 1997

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Opbouw van het rapport	1
2	Appelstromen via Nederland	2
2.1	De nederlandse appelmarkt in de context geplaatst	2
2.2	Produktie	4
2.3	Bewaren en verpakken	5
2.4	Nederlandse handel	8
2.5	Import	9
2.6	Export	10
2.7	Binnenlandse consumptie	13
3	De mondiale appelmarkt	14
3.1	Produktie	14
3.2	Export	16
3.3	Import	17
3.4	De structuur van de handel	18
4	De belangrijkste handelslanden	19
4.1	Frankrijk	19
4.2	Verenigde Staten	21
4.3	Italië	22
4.4	Chili	23
4.5	Duitsland	25
4.6	G.O.S.	26
4.7	Verenigd Koninkrijk	27
5	Conclusie en aanbevelingen	29
	Literatuurlijst	32
	BIJLAGE	
	Tabel I	i
	Tabel II	x
	Tabel III	xiii
	Tabel IV en V	xiv
	Tabel VI	xv

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In het kader van het MA project tussen KNP-BT en ATO-DLO wordt er een nieuwe eenmalige transportverpakking voor appels ontwikkeld. Deze transportverpakking heeft als meerwaarde een betere kwaliteit en tot een langere houdbaarheid voor de verpakte appels. Om de marktpotentie van de nieuwe appelverpakking te bepalen, is het belangrijk om een overzicht te hebben van de huidige logistieke keten en wie deze logistieke stromen beheren. Middels een quick scan is in dit project de appelketen binnen Nederland in kaart gebracht. Daarnaast is een overzicht verkregen van de belangrijkste mondiale appelstromen.

Het in kaart brengen van de appelstromen is gebeurd middels een desk study op het ATO-DLO. Deze desk study is tweeledig en heeft plaatsgevonden aan de hand van een literatuurstudie en interne interviews. In totaal zijn zes appelexperts binnen het ATO geïnterviewd.

1.2 Opbouw van het rapport

Dit rapport is opgebouwd uit vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 2 is de Nederlandse appelketen in kaart gebracht. Hierbij is ingegaan op de Nederlandse productie, de binnenlandse afzet, de import en de export. Naast de productie- en afzetvolumes is ook de afzetstructuur aan bod gekomen. Verder is een kort overzicht gegeven van de diverse soorten verpakkingen en de bewaartijden van de belangrijkste apperassen.

Hoofdstuk 3 handelt over de mondiale appelmarkt. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de belangrijkste producerende, importerende en exporterende appellanden.

In hoofdstuk 4 wordt ingezoomd op de landen die een zéér belangrijke rol spelen in de internationale appelhandel.

Tenslotte komen in hoofdstuk 5 de belangrijkste conclusies en aanbevelingen met betrekking tot MA-verpakking aan de orde.

2 Appelstromen via Nederland

2.1 De Nederlandse appelmarkt in de context geplaatst

Na de tomaat, de paprika en de komkommer is de appel het belangrijkste produkt in de veiling aanvoer van Nederlandse groenten en fruit. In 1995 bedroeg de totale appelomzet op de Nederlandse veilingen f 284 miljoen. Het tweede belangrijkste fruitprodukt is de aardbei met een omzet van f 108 miljoen (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Top-10 in de veiling aanvoer van Nederlandse groenten en fruit (1995).

<i>Groenten en Fruit</i>	<i>omzet (x 1.000 gld)</i>
1. Tomaten	689.345
2. Paprika	632.297
3. Komkommer	542.106
4. Appels	283.626
5. Champignons	242.859
6. Witlof	130.430
7. Aardbeien	107.583
8. Peren	91.683
9. Asperges	78.010
10. Prei	77.734

(Bron: Tuinbouw statistiek 1995 PGF en Tuinbouwcijfers 1996 LEI-DLO)

Indien de Nederlandse appelproductie in een Europese context wordt geplaatst blijkt dat Nederland het vijfde appelproducerende land van Europa is (tabel 2.2). De Nederlandse productie beslaat ongeveer vier procent van de totale Europese productie. Frankrijk is het belangrijkste appelproducerende land in Europa, gevolgd door Italië en Duitsland. Wat betreft de export is Nederland, na Frankrijk en Italië, het derde belangrijkste land in Europa. Duitsland, Spanje, Griekenland en het Verenigd Koninkrijk komen niet in het rijtje "export" voor. Deze landen produceren vrijwel alleen voor binnenlandse consumptie.

Tabel 2.2 Overzicht van de belangrijkste appelproducerende en exporterende landen in Europa (1995).

<i>Landen</i>	<i>productie (mln ton)</i>	<i>Landen</i>	<i>export (x 1.000 ton)</i>
1. Frankrijk	2.531	1. Frankrijk	768
2. Italië	1.947	2. Italië	539
3. Duitsland	1.416	3. <u>Nederland</u>	281
4. Spanje	0.843	4. België	202
5. <u>Nederland</u>	0.535	5. Polen	141
6. België	0.508	6. Spanje	40
7. Griekenland	0.320	7. Hongarije	34
8. Ver. Koninkrijk	0.261	8. Turkije	27

(Bron: Statistisch Jaarboek 1997 CBS en PGF Produkt Info 1994/1995)

Tabel 2.3 laat zien dat de Nederlandse appelproductie op mondiaal niveau nauwelijks meetelt. China en de Verenigde Staten zijn verreweg de grootste appelproducenten, gevolgd door de G.O.S. (voormalig Sovjet staten), Frankrijk en Turkije. Hoewel Nederland de mondiale productie top-10 bij lange na niet kan bereiken, is Nederland in de internationale handel een belangrijke partij. Wat betreft zowel de export als de import staat Nederland op een vijfde plaats. Frankrijk is het belangrijkste exportland, gevolgd door de Verenigde Staten en Italië. Ook Chili wordt steeds belangrijker in de internationale appel export. Duitsland, voormalig Rusland en het Verenigd Koninkrijk zijn de belangrijkste importlanden. Daarnaast is het midden- en verre Oosten een belangrijk importgebied. De meeste appels die in Azië geïmporteerd worden, komen voor rekening van China. China importeert 132.400 ton gevolgd door Saoedi Arabië, Hongkong en de Verenigde Arabische Emiraten.

Tabel 2.3 Mondiale appel top-10 (1995).

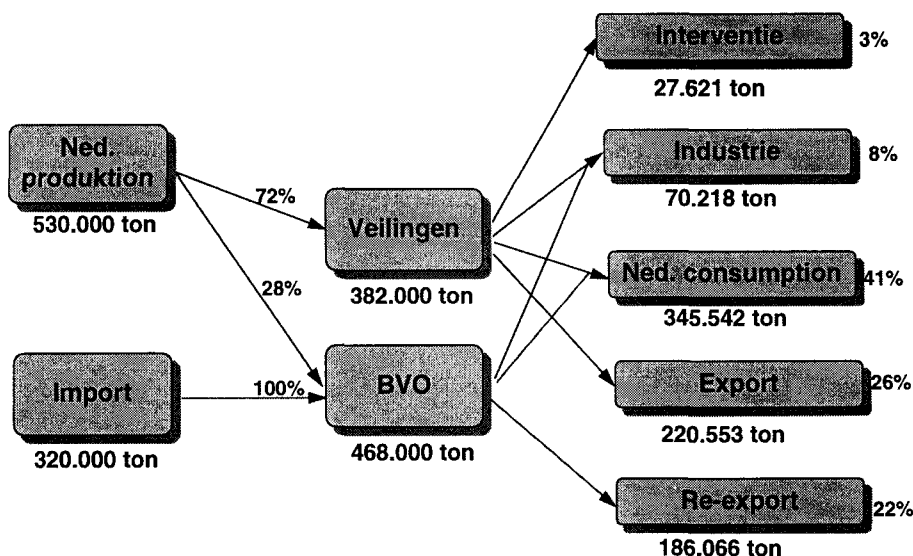
	Landen	productie (mln ton)	Landen	export (x 1.000 ton)	Landen	import (x 1.000 ton)
1.	China	14,02	Frankrijk	768	(midden/verre Oosten)	(830)
2.	VS	4,87	VS	635	Duitsland	669
3.	G.O.S.	4,36	Italië	499	G.O.S.	440
4.	Frankrijk	2,49	Chili	433	Ver.Koninkrijk	435
5.	Turkije	2,05	<u>Nederland</u>	412	<u>Nederland</u>	305
6.	Italië	1,94	N-Zeeland	302	Brazilië	250
7.	Iran	1,82	België	368	België	240
8.	India	1,20	Argentinië	243		
9.	Argentinië	0,92	Z-Afrika	214		
10.	Spanje	0,84	Spanje	38		
					
	<u>Nederland</u>	0,5				
	wereld	48,82	wereld	5025		

(Bron: FAO, 1996)

Nederland is dus een belangrijke schakel in de internationale handel van appels. Figuur 2.1 laat zien dat in 1994 850.000.000 kg. appels in Nederland zijn verhandeld. 62 procent is afkomstig van Nederlandse bodem. De overige 38 procent is geïmporteerd. Van de in Nederland geïmporteerde appels wordt 58 procent gereëxporteerd.

De handel in appels van binnenlandse afkomst vindt plaats op de veiling of Buiten de Veiling Om (BVO). De handel in import appels gebeurt altijd BVO. 41 procent van het aanbod is bestemd voor binnenlandse consumptie, 48 procent voor de (re)-export en acht procent voor de industrie. In 1994 bedroeg het interventie percentage (doordraai percentage) drie procent. Dit percentage verschilt echter van jaar tot jaar, afhankelijk van de grootte van de appeloogst.

Appelstromen via Nederland in 1994

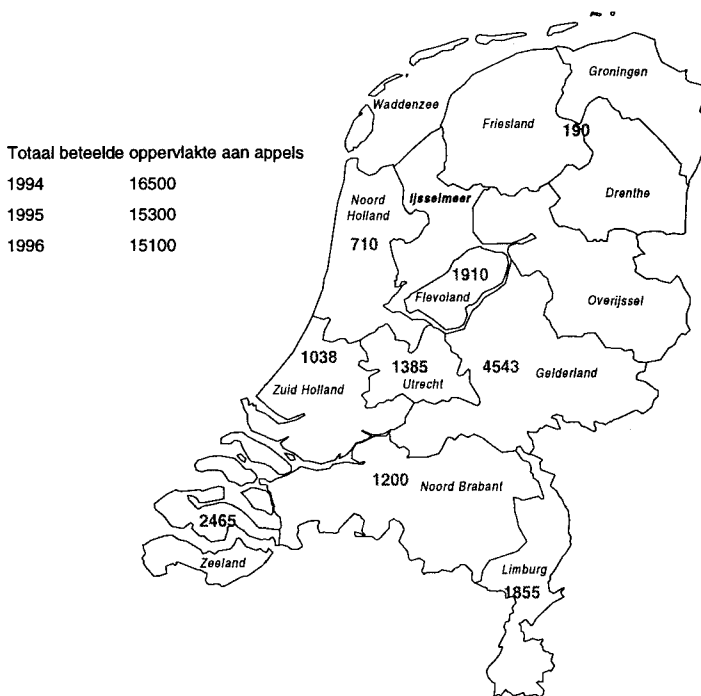

Figuur 2. 1 Appelstromen via Nederland in 1994 (Bron: PGF produktinfo 1994/'95).

2.2 Productie

De afgelopen drie jaar is het areaal appels in Nederland vrij constant gebleven en ligt daarmee rond de 15.000 tot 16.000 ha. Het aantal bedrijven is daarentegen afgenomen. In 1992 waren er 3.422 appelbedrijven, in 1995 nog 2.951. De belangrijkste productiegebieden liggen in midden Nederland. In de noordelijke provincies komt de appelteelt nauwelijks voor (figuur 2.2).

Overzicht oppervlakte appels 1995 (ha)

Figuur 2.2 Het areaal appels in Nederland, opgesplitst naar provincie (Bron: Tuinbouw statistiek 1995 PGF).

De meest voorkomende appelryassen in Nederland zijn de Elstar en Jonagold. Daarna volgen op enige afstand Cox's, Golden Delicious en Jonagold (tabel 2.4). De gemiddelde prijs voor de appels bedroeg in 1994/1995 65 cent per kilogram.

Tabel 2.4 De veilingaanvoer per ras

	93/94		94/95	
	x 1.000 kg.	ct/kg	x 1.000 kg.	ct/kg
Elstar	128.159	58	103.895	80
Jonagold	101.925	65	80.365	72
Cox's Orange Pip	48.584	47	32.049	66
Golden Delicious	43.018	53	29.200	68
Boskoop	29.288	56	21.468	67
Gloster	15.736	49	10.103	67
Jonagored	16.127	84	15.589	70
Alkmene	11.589	33	8.536	47
James Grieve	9.104	33	7.111	51
Summerred	5.347	37	3.524	67
Discovery	3.921	60	3.228	116
Karmijn	3.459	33	1.395	55
Elan	2.278	42	1.992	59
Benoni	1.283	42	941	82
Lombartscalville	986	25	478	36
Winston	400	34	127	61
Tydemans E.W.	199	32	74	56
Odm	172	20	23	21
Mantet	135	32	101	54
Jonathan	99	19	38	24
Laxton's Superb	89	25	40	27
Ingrid Marie	82	24	20	29
Industrie*	47.922	18	54.887	23
Overig	14.046	67	15.146	75
Totaal appels	483.948	53	390.330	65

* Industrie appels zijn klasse 3 appels

(Bron: PGF Produkt Info 1994/1995).

2.3 Bewaren en verpakken

Binnen het Nederlands appelaanbod wordt onderscheid gemaakt tussen zomer-, herfst en bewaarrassen. Zomerrassen zijn niet lang houdbaar. Herfst- en bewaarrassen zijn daarentegen houdbaar tot april/mei. Zomerrassen worden door het grote aanbod en de van ander fruit (o.a. zacht fruit) weinig geteeld. Door middel van speciale koeltechnieken zoals ULO (Ultra Low Oxygen) of CA (Controlled Atmosphere), kunnen appels soms tot in het nieuwe oogstjaar bewaard blijven. Zodra appels geoogst zijn gaan ze in de koeling (1-2 dagen). Binnen een week worden de langer te bewaren appels in CA-bewaarcellen opgeslagen. Deze cellen hebben een bewaarcapaciteit van 100 tot 150 ton. De appels worden in kratten van 300 kg. ongesorteerd in de CA-cellen bewaard. Het overgrote deel van de CA capaciteit is aanwezig bij de veilingen, een kleiner deel bij de telers thuis. Ook enkele handelaren hebben de beschikking over

deze opslagcellen. De verwachting is dat de bewaarfunctie van de handelaren zal toenemen. Enerzijds om het "Buiten de Veiling Om"-circuit (BVO) van betere voorzieningen te voorzien (kwaliteit), anderzijds om te kunnen speculeren en flexibel te blijven.

Na de bewaarperiode in de CA-cel sorteert de teler de appels op grootte en kwaliteit en voert ze aan op de veiling in kleiner fust. Hiervoor worden de fustsoorten gebruikt die in tabel 2.6 genoemd worden.

Voor het openen van de CA-cellen wordt een plan gemaakt. Als een CA-cel eenmaal open geweest is, moeten alle appels in een keer uit die cel en op korte termijn verkocht worden. Het moment waarop de cel geopend wordt, wordt bepaald door telerwensen, appelkwaliteit en eventueel veilingwensen. De kosten voor het bewaren van appels bestaan hoofdzakelijk uit vaste inslagkosten (35-50 ct/kg) en een beetje uit tijdsafhankelijke kosten (1 ct/(kg maand)). Gerelateerd aan opbrengstprijzen van 50 tot 250 ct/kg vormen bewaarkosten dus een aanzienlijke kostenpost.

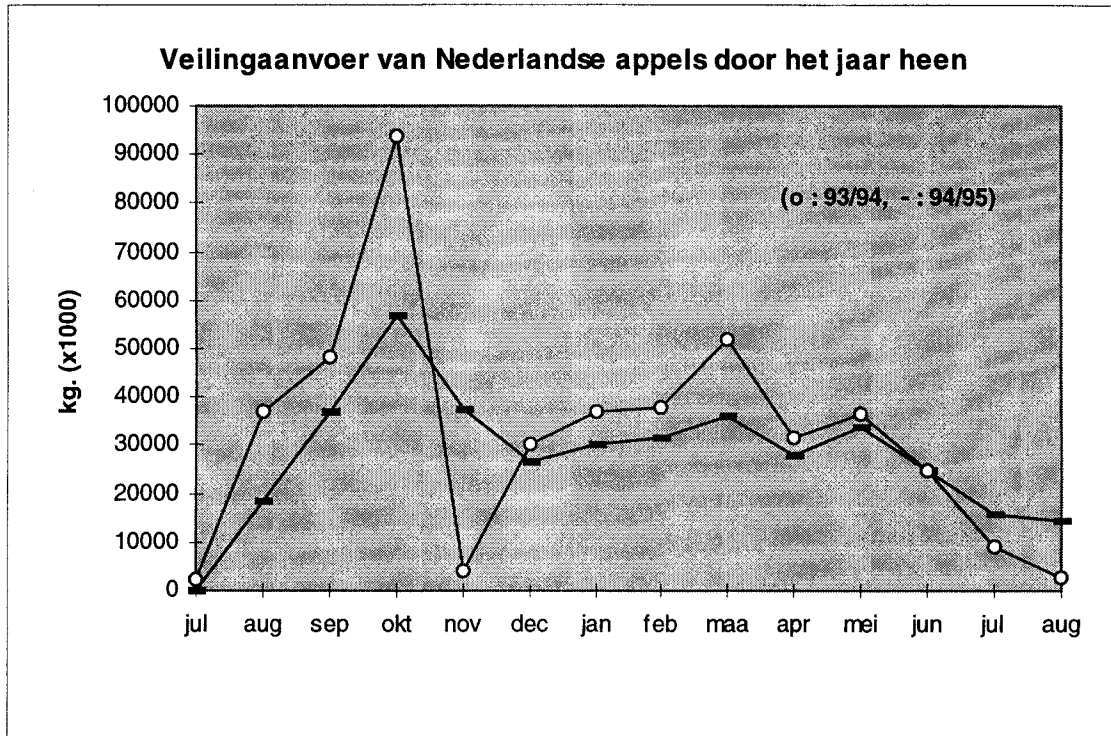
De aanvoerperiode in Nederland is gelijkelijk verdeeld in de perioden: juli t/m oktober, november t/m februari en maart t/m september. In de volgende tabel zijn de oogst en bewaartijden van de belangrijkste appelrassen weergegeven.

Tabel 2.5 Pluk en bewaartijden van de belangrijkste Nederlandse appel rassen (=: pluktijd, *:koelcel, +: bewaring in gewone CA-cel, #: CA of ULO bewaring).

	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	ma	apr	mei
Herfst en vroege bewaarrassen										
Alouene, Delcourt	===	====	****							
Elstar		=	==*	**##	####	####	####	####	##	
Cox's		====	=	****	****	*###	####	####		
Zoete appels		=	****	****	****	****				
Bewaarrassen										
Boskoop		===	==*	****	****	****	****	****	####	
Gloster		=	====*	****	****	++++	####	####	####	####
Golden Delicious			===	==*	****	####	####	####		
Jonagold										

(Bron: PGF Lesstof Kennis Herfst- en Bewaarappelen 1996/1997)

Figuur 2.3 geeft een overzicht van de totale veilingaanvoer van Nederlandse appels door het jaar heen. In oktober, gedurende het plukseizoen is een piek in de aanvoer te zien. Na afloop van het plukseizoen in november zakt de aanvoer tijdelijk in, waarna deze zich in december herstelt. Van december tot en met juni vindt een redelijk constante aanvoer van bewaarappels plaats. In juli en augustus loopt de aanvoer terug.

Figuur 2.3 Het appel plukseizoen loopt van aug t/m okt. In oktober is sprake van een piek in de aanvoer. Spreiding van deze piek is misschien mogelijk via MA-verpakking. Na november vindt een regelmatige aanvoer van bewaarappels plaats (Bron: PGF Produkt Info 1994/1995).

Tabel 2.6 Verpakkingsmateriaal van de appel

naam Fust	Inhoud en bodemmaat	Materiaal Fust	Telers prijs
Los verpakt			
Telescoopdoos	12 kg. (60x40 cm.)	golfkarton	?
Houten kist	12 kg. (50x30 cm.)	hout	f 2,27
EPS Poolbak (hoog, middel, laag)	?	plastic	?
Op lagen			
1 laag	(60x40 cm.)	golfkarton	f 1,90
2 lagen	(60x40 cm.)	golfkarton	f 2,55

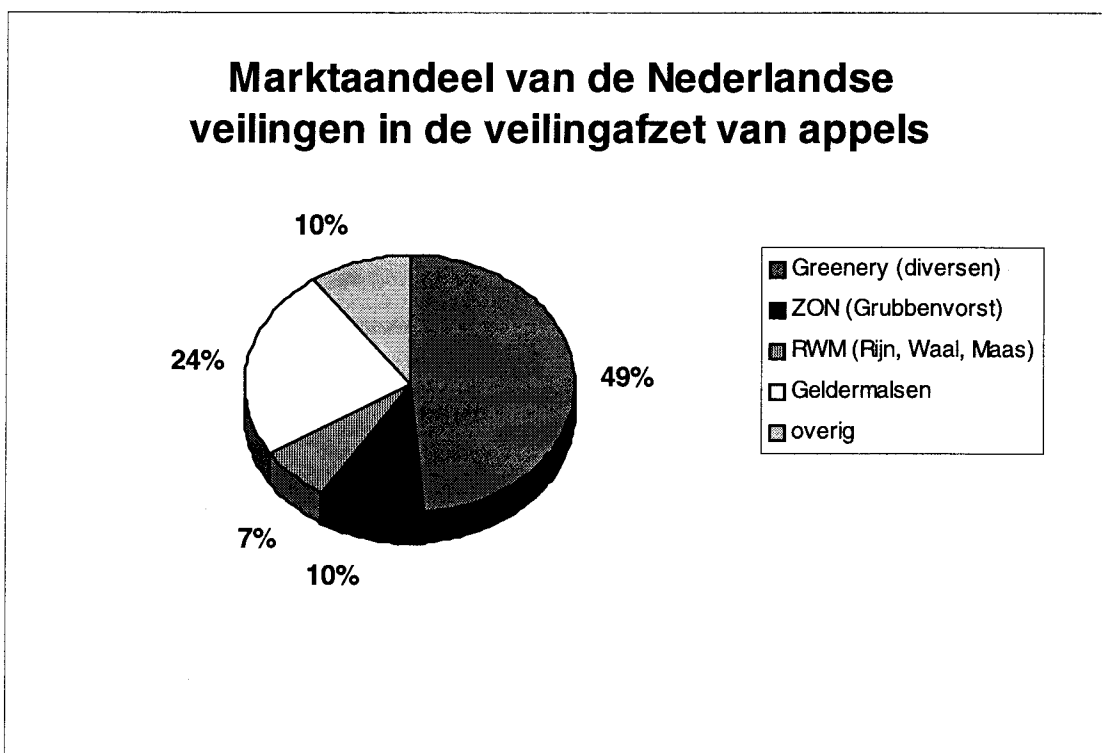
(Bron: Fustblad 1997 veiling ZON)

Momenteel worden de meeste appels verpakt in een houten krat met een inhoud van 12 kg. De presentatie van deze krat behoort zeker niet tot de topklasse en voldoet maar ten dele aan de wensen van de afnemers. Enkele grote buitenlandse afnemers willen geen houten verpakkingen meer en wensen alleen golfkarton of meermalig plastic fust af te nemen (Fruitteelt, 35, 1992). In Engeland vinden de supermarkten bijvoorbeeld dat appels in een houten kratje te goedkoop ogen. Ook in het blauwe EPS poolfust is men niet geïnteresseerd. Elke supermarkt heeft immers zijn eigen verpakking. Nederlandse telers zouden hun appels veel beter in voorraadkisten dan in blauw poolfust of houten krat kunnen verpakken. In Engeland kan het fruit dan verpakt worden, volgens de eisen van de supermarkt (Groenten + Fruit, 13, 1996).

2.4 Nederlandse handel

In 1994 werd ongeveer 28 procent van de binnenlandse productie “Buiten de Veiling Om” (BVO) verhandeld. In 1993 was dit percentage 21 procent. Hoewel BVO in de Nederlandse afzetstructuur dus erg belangrijk is, geeft de stijgende lijn tussen 1993 en 1994 nog geen trend weer. BVO heeft een smalle basis, waardoor er nog niets met zekerheid gezegd kan worden over de toekomst van BVO. Wat betreft de veilingaanvoer is de Greenery de belangrijkste partij. Deze veiling neemt 49 procent van de appelaanvoer voor haar rekening. Daarna volgt Geldermalsen met 24 procent (figuur 2.4).

In tabel I van de bijlage is een overzicht gegeven van de belangrijkste Nederlandse fruithandelaren, -importeurs en -veilingen.

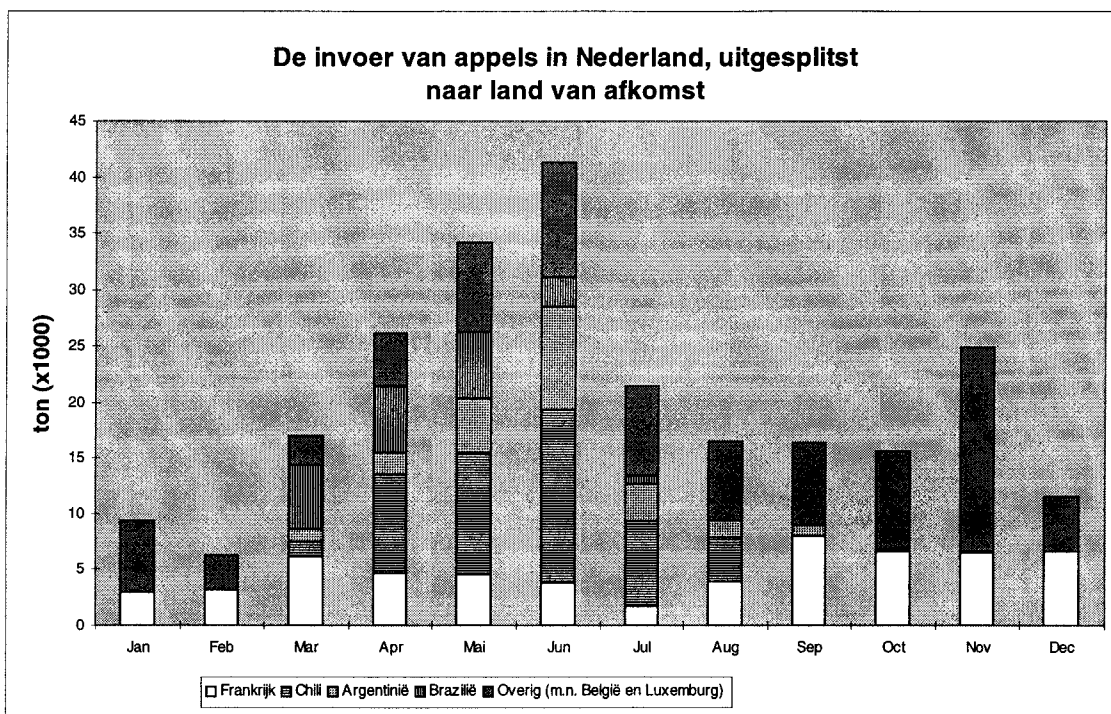
Figuur 2.4 Aandeel in appels van de Nederlandse veilingen
(Bron: PGF Lesstof Kennis Herfst- en Bewaarappelen 1996/1997).

Met de komst van de Greenery is gedeeltelijk een einde gemaakt aan de versnipperde aanvoer van appels. Al jarenlang bestond de noodzaak tot meer samenwerking en bundeling van het aanbod om te kunnen voldoen aan de eisen en hoeveelheden van grootwinkelbedrijven. Dit heeft zich ook geuit in de opkomst van telersverenigingen. Een grote afzetorganisatie van telers is bv. Unistar. Jaarlijks worden er door deze organisatie 13 miljoen kg. appels verhandeld. De belangrijkste klant is Unigro (Groenten en Fruit, 21, 1996).

2.5 Import

Nederland is dus een belangrijke partner in de internationale appelhandel. Omdat de Nederlandse productie niet toereikend is om aan de binnenlandse en buitenlandse vraag te voldoen, wordt een aanzienlijk gedeelte van de in Nederland verhandelde appels geïmporteerd. Deze handel in importappels gaat geheel buiten de veiling om. De Rotterdamse haven is een belangrijke doorvoerhaven en handelsplek voor fruit. Importeurs en exporteurs van fruit hebben zich geconcentreerd rondom Rotterdam. De klant heeft hierbij de keuze uit drie stuwadoors: Fruit Terminal Rotterdam, Kloosterboer en Seabrex.

De geïmporteerde appels zijn voornamelijk afkomstig uit België en Luxemburg¹, Frankrijk en Chili (tabel 2.7, figuur 2.5). Vanuit Frankrijk worden het hele jaar appels ingevoerd, met een piek in de nazomer. Golden Delicious, Red Delicious en Granny Smith zijn de belangrijkste appels. De appels die vanuit Chili worden ingevoerd zijn niet allemaal bestemd voor de Nederlandse markt, maar worden voor een groot gedeelte gere-exporteerd.

Figuur 2.5 De invoer van buitenlandse appels vindt voornamelijk in mei/juni plaats, als de bewaarappels van Nederlandse bodem bijna op zijn (Bron: PGF Produkt Info 1994/1995).

¹ Een groot deel van de uit België afkomstige appels, komen oorspronkelijk uit Nieuw Zeeland. Deze worden in de Belgische havens gelost en vervolgens gere-exporteerd.

Tabel 2.7 Import van appels in Nederland (1994 en 1995).

	1994			1995		
	Hoev. x 1000 kg.	Waarde x 1000 gld.	in %	Hoev. x 1000 kg.	Waarde x 1000 gld.	in %
Chili	48.986	64.365	24	61.288	72.090	26
Frankrijk	58.884	53.936	20	81.248	61.955	23
Belgie/Luxemburg	61.565	62.626	23	88.598	60.586	22
Argentinië	23.049	30.641	11	39.535	47.153	17
Brazilië	21.345	28.848	11	8.691	11.963	4
Duitsland	10.044	10.354	4	4.783	4.724	2
VS/Canada	4.944	5.614	2	3.068	4.085	1
Verenigd Koninkrijk	2.619	907	0	8.233	3.028	1
Portugal	3.042	2.998	1	1.379	824	0
overige landen	7.150	7.664	3	8.407	7.189	3
Totaal	240.986	267.953	100	305.230	273.597	100

(Bron: CBS, gegevens bewerkt door PGF)

2.6 Export

48 procent van de in Nederland verhandelde appels is bestemd voor de export. In 1994 kwam dit neer op 406.619 ton. 54 procent van deze exportappels is afkomstig van Nederlandse bodem, 46 procent is import (figuur 2.1). In tabel 2.8a is een overzicht gegeven van de re-export van import appels en in tabel 2.8b is een overzicht gegeven van de export van Nederlandse appels. Hieruit blijkt dat de meeste Nederlandse appels worden geëxporteerd naar Duitsland, al is de export tussen 1995 en 1996 afgenomen. Echter, niet alleen de export naar Duitsland is teruggelopen, ook de export naar andere landen is gedaald. De oorzaak is een teleurstellende appeloogst. Daarnaast krijgen Nederland en andere Europese landen steeds meer concurrentie van landen op het Zuidelijk Halfrond. Uit figuur 2.1 is gebleken dat van de appels die in Nederland geïmporteerd worden, 58 procent wordt gere-exporteerd en 46 procent bestemd is voor binnenlands gebruik. Het grootste gedeelte van de gere-exporteerde importappels blijft binnen de EU. Importappels die naar landen buiten de EU gaan, zijn met name bestemd voor de G.O.S.

Tabel 2.8a Re-export van importappels naar de diverse bestemmingen.

	RE-EXPORT naar landen buiten de EU*			
	1994		1995	
	Hoev. x 1000 kg.	in %	Hoev. x 1000 kg.	in %
G.O.S.	7.858	34	33.519	73
Polen	6.175	27	6.325	14
Duitsland	791	3	1.214	3
Eeland	141	1	759	2
Tsjechie	839	4	755	2
Zweden	1.992	9	-	-
Finland	1.399	6	-	-
overige landen	3.628	16	3.060	6
Totaal	22.823	100	45.632	100

* 90 procent van de re-export blijft binnen Europa. Hier zijn geen gedetailleerde gegevens over beschikbaar.

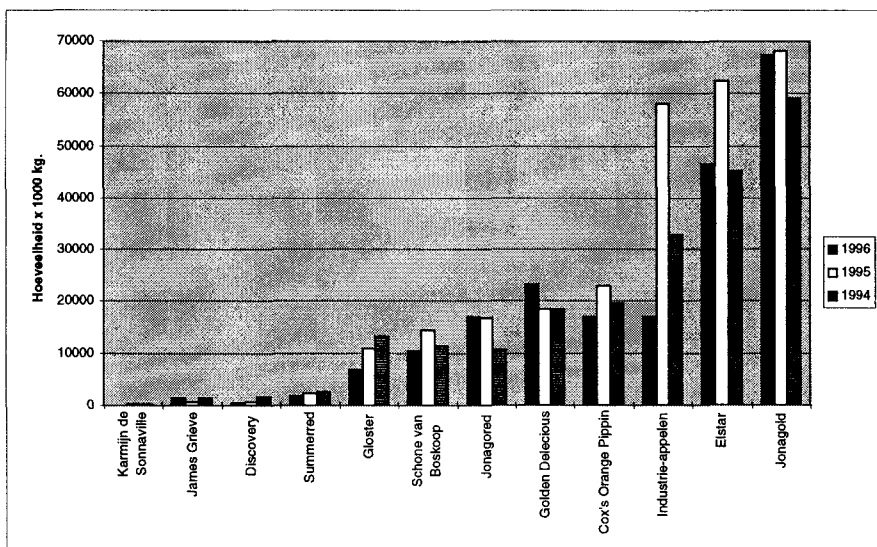
Tabel 2.8b Export van nederlandse appels.

EXPORT Nederlands produkt						
	1994		1995		1996	
	Hoev. x 1000 kg.	in %	Hoev. x 1000 kg.	in %	Hoev. x 1000 kg.	in %
Duitsland	112.194	51	173.821	62	121.132	56
G.O.S.	27.132	12	37.457	13	34.191	16
Ver. Koninkrijk	8.341	4	10.232	4	8.874	4
Frankrijk	12.793	6	10.537	4	7.692	4
Zweden	14.875	7	10.797	4	7.097	3
Tsjechie	3.343	2	3.182	1	5.774	3
Polen	9.714	4	5.757	2	5.381	3
Finland	9.931	5	5.952	2	5.279	2
Belgie/Luxemburg	4.013	2	1.629	1	3.999	2
Denemarken	3.665	2	4.290	2	3.519	2
Leland	2.161	1	3.434	1	2.169	1
Estland	419	0	2.863	1	2.143	1
Ierland	2.670	1	3.422	1	1.539	1
Overige landen	9.303	4	7.930	3	6.438	3
total	220.553	100	281.303	100	215.228	100

(Bron: KCB/PT)

In de volgende figuur is een overzicht gegeven van de export van Nederlandse appels uitgesplitst naar ras. Hieruit blijkt dat Jonagold het meest geëxporteerd wordt. Ruim 45 procent gaat naar Duitsland, bijna 25 procent naar de G.O.S., het overige voornamelijk naar Zweden, Polen en Finland. Neerlands belangrijkste ras, de Elstar, wordt vrijwel alleen naar Duitsland geëxporteerd. 80 procent van de export dan ook naar Duitsland, 6 procent naar Frankrijk en 3 procent naar de G.O.S. Golden Delicious gaat voor bijna 50 procent naar de G.O.S., 20 procent gaat naar Duitsland (zie tabel IIA in de bijlage).

Typerend is dat de Elstar, Nederlands belangrijkste ras wat betreft de produktie, minder wordt geëxporteerd dan de Jonagold, welke op een tweede plaats staat wat betreft de produktie. Dit is te wijten aan de enigzins zure smaak van de Elstar. Deze is in het buitenland, uitgezonderd in Duitsland, niet zo populair is.

Figuur 2.6 De export van Nederlandse appels uitgesplitst naar ras (Bron: KCB).

De structuur van de fruit exportmarkt wordt gekenmerkt door een geringe graad van concentratie. Echter, deze situatie is langzaam aan het veranderen. Het aantal fruitexporteurs is tussen 1995 en 1996 met 10 gedaald tot 127 (tabel 2.9). Toch is de fruitexport veel minder geconcentreerd dan de groentenexport. De specialisten spelen een belangrijke rol. In de drie hoogste omzetcategorieën boven de 4.000 ton bevonden zich in 1996 in totaal 25 exporteurs, die gezamenlijk 69,7% van de fruitexport realiseerden. Deze 25 bedrijven kunnen worden verdeeld in twaalf specialisten (meer dan 65% van de omzet is fruitexport) met 38% marktaandeel en 13 pakketexporteurs met 32% marktaandeel. In 1995 waren er nog 15 fruitspecialisten in de drie hoogste omzetgroepen met een gezamenlijk aandeel in fruitexport van 47%. De specialisten hebben dus marktaandeel-verlies geleden (Algemene nederlandse bond van groenten- en fruitexporteurs). In tabel IIB van de bijlage is een overzicht gegeven van de belangrijkste exporteurs in groenten en fruit.

Tabel 2.9 Indeling van de exporteurs van fruit naar omzetgrootte in gewicht.

omzetklassen fruitexport (in tonnen)	aantal	% aandeel	aantal	% aandeel	aantal	% aandeel	aantal	% aandeel
	exporteurs	in het	exporteurs	in het	exporteurs	in het	exporteurs	in het
		gewicht		gewicht		gewicht		gewicht
	1993		1994		1995		1996	
boven 10.000	7	29,2%	7	31,5%	11	41,8%	8	37,7%
6.000 - 10.000	8	19,4%	9	21,4%	8	15,9%	8	18,5%
4.000 - 6.000	4	7,2%	7	10,9%	10	12,9%	9	13,5%
2.000 - 4.000	22	21,1%	18	16,0%	18	13,6%	16	14,2%
1.000 - 2.000	27	13,0%	17	8,3%	23	8,2%	12	5,8%
500 - 1.000	15	3,7%	24	5,5%	12	2,2%	20	4,4%
beneden 500	53	2,9%	53	2,8%	55	2,2%	54	2,1%
Totaal	136	96,5%	135	96,4%	137	96,8%	127	96,2%
Totaal export kwantum excl. BLEU	292.851 ton		319.292 ton		381.186 ton		310.403 ton	

(Bron: Algemene nederlandse bond van groenten- en fruitexporteurs)

De wijze waarop de appels geëxporteerd worden is weergegeven in tabel 2.10. Hieruit blijkt dat 93 procent van de export via het wegvervoer geschiedt en 7 procent via de scheepvaart. De afvoer naar Duitsland vindt vrijwel geheel via het wegvervoer plaats. Bij de import van appels speelt de zeevaart een veel grotere rol. Aangezien een groot deel van de geïmporteerde appels weer geëxporteerd worden, is het logisch dat de Rotterdamse haven een belangrijke rol speelt in de Nederlandse appel handel (Boot, van Dijk e.a., 1997).

Tabel 2.10 Afvoer van appels en peren (totaal Nederland en Duitsland) per vervoertak in 1994.

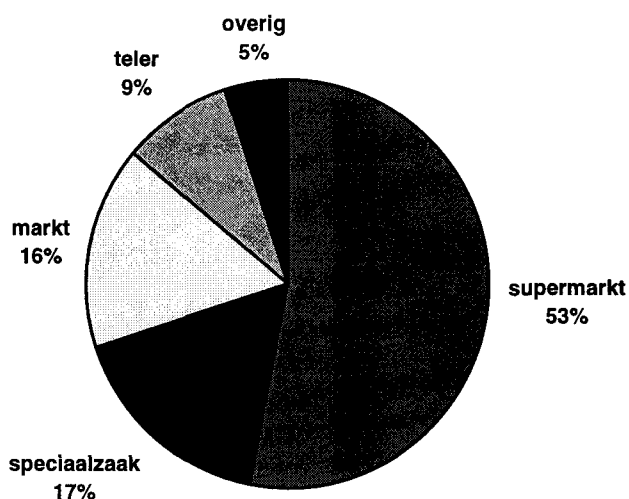
Vervoertak	Totale afvoer van appels en peren		Afvoer naar Duitsland	
	gewicht x ton	percentage	gewicht x ton	percentage
wegvervoer	578.196	92,9%	230.511	96,8%
zeevaart	43.262	7,0%	7.233	3,0%
spoorvervoer	752	0,1%	511	0,2%
luchtvaart	145	0,0%		
totaal	622.355	100%	238.255	100%

(Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen)

2.7 Binnenlandse Consumptie

Zoals uit figuur 2.1 is gebleken, is 41 procent van de in Nederland verhandelde appels bestemd voor binnenlandse consumptie. Gemiddeld wordt er per huishouden 31 kilo appels per jaar geconsumeerd met een waarde 58 gulden. De gemiddelde consumentenprijs per kg. bedroeg in 1994 f 1,85 (zie tabel III in de bijlage). De appel staat hiermee op een eerste plaats in de top-10 van fruitaankopen per huishouden. Op de tweede plaats staat de sinaasappel en op de derde plaats de banaan (Food Trends Industrie, 1995/1996). Meer dan de helft van de appels wordt in de supermarkt gekocht, 17 procent in de groenten en fruit speciaalzaak en 16 procent op de markt (figuur 2.7). Elstar is het meest verkochte ras met een aandeel van 34,4 procent, gevolgd door Jonagold, Golden Delicious en Granny Smith (zie tabel IV in de bijlage).

Afzetstructuur van appels in Nederland

Figuur 2.7 Afzetstructuur van appels in Nederland (Bron: PGF produktinfo 1994/'95).

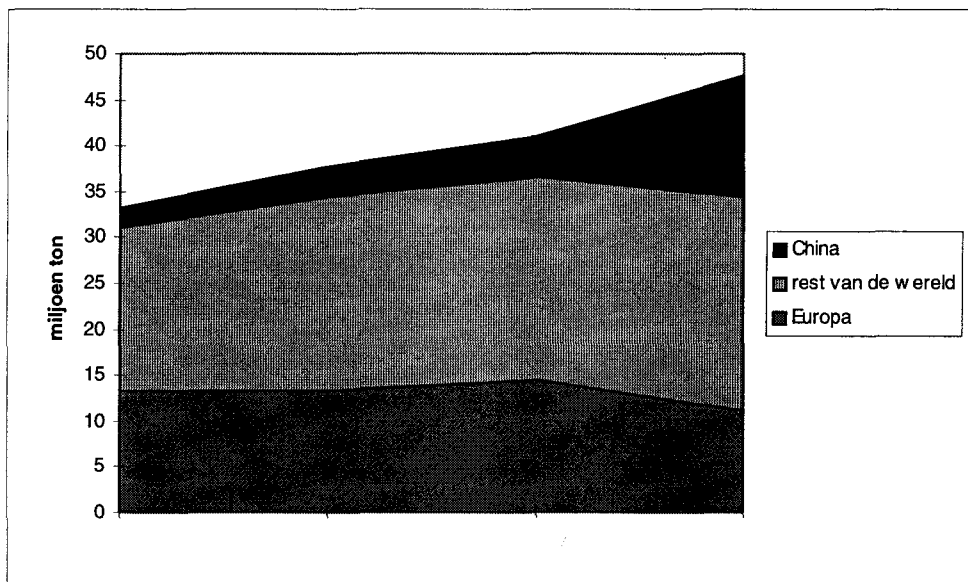
3 De mondiale appelmarkt

3.1 Productie

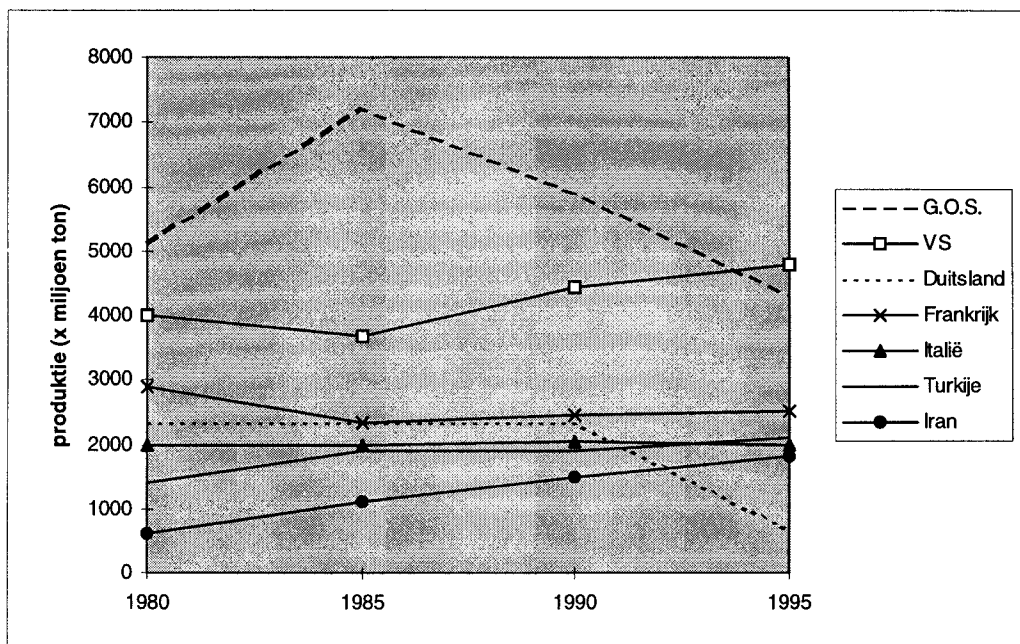
Jaarlijks worden er in de wereld bijna 50 miljoen ton appels geproduceerd. Dit is 12 procent van de wereld fruitproductie. Bijna 30 miljoen is bestemd voor commerciële doeleinden.

In het belangrijkste appelproducerende land van de wereld, China, is de appelproductie de afgelopen vier jaar gestegen van 4,6 miljoen ton in 1991 tot 14 miljoen ton in 1995 (figuur 3.1a en 3.1.b). Dit is het gevolg van een bijdrage voor rurale ontwikkeling van de Wereld Bank. Daarnaast stimuleert de Chinese regering de na-oogst technologie, de infrastructuur en het gebruik van koelhuizen. Hiermee probeert men de Chinese appelindustrie op een internationaal peil te brengen.

Ook de appelproductie in de Verenigde staten en op het Zuidelijk Halfrond is toegenomen, echter niet zo sterk als in China. Nieuw Zeeland heeft zich zeer sterk getoond in de ontwikkeling van nieuwe rassen, aangepast aan de smaak van de noordelijke consument. Braeburn, Gala en Royal Gala zijn Nieuw Zeelandse rassen die nu over de hele wereld geproduceerd worden. De productie in de Europese Unie is in de 80 en 90-er jaren tamelijk stabiel gebleven. Typerend is dat de duitse appelproductie is teruggevallen. Dit is te wijten aan het massaal rooien van oude boomgaarden.

Figuur 3.1.a De wereld appelproductie van 1980 tot 1995 verdeeld over drie gebieden (Bron: FAO 1996).

Figuur 3.1b De zeven belangrijkste landen in de wereld appel productie van 1980 tot 1995, excl. China (Bron: FAO 1996).

Voor het jaar 2000 verwacht men een toename van de wereld appelproductie tot 53 miljoen ton. Met name China zal verantwoordelijk zijn voor deze groei door de produktietoename van het ras Fuji. Andere groeiregionen zijn Polen en Hongarije. Verder zal er een verschuiving plaatsvinden van groene rassen naar twee-kleurige en rode rassen. Tabel 3.1 geeft een overzicht van het verwachte aandeel van de verschillende appelrassen in het jaar 2000.

Tabel 3.1 Aandeel appelrassen in de wereld in 2000 (%).

	2000
Red Delicious	18,8
Golden Delicious	14,7
Fuji	9,6
Granny Smith	4,1
Jonagold	3,0
Gala	2,4
Idared	2,4
Jonathan	1,8
Rome Beauty	1,7
McIntosh	1,7
Elstar	1,3
Braeburn	1,2
Cox's	0,8
Gloster	0,8
Empire	0,3
Overige	35,4

(Bron: CCO Ferrara)

3.2 Export

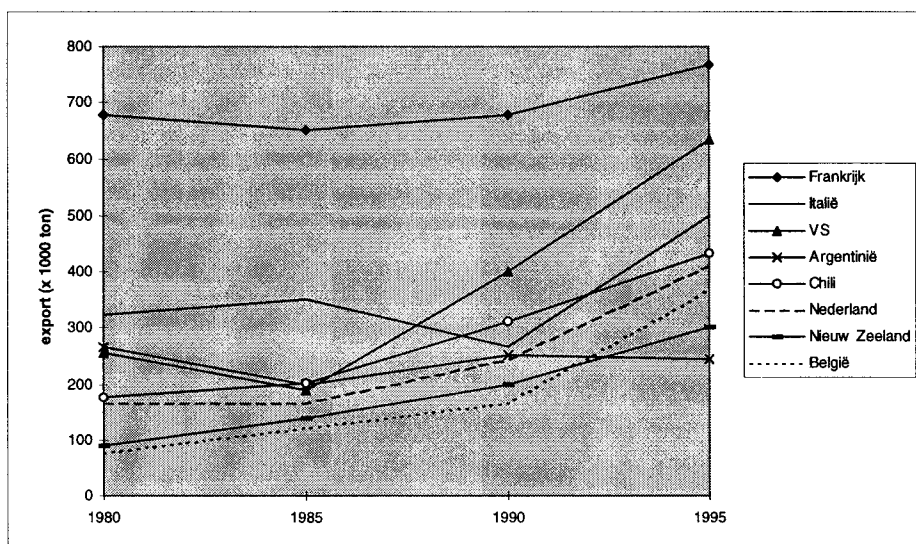
Elk jaar wordt 9 procent van de mondiale appelproductie geëxporteerd naar andere landen. Het totale, jaarlijkse volume kwam hiermee tussen 1980 en 1990 op 3,4 miljoen ton en is sindsdien gestegen tot 5 miljoen ton in 1995. De gemiddelde exportprijs ligt sinds 1990 structureel boven de \$ 0,50.

De groeiende exportmarkt is een gevolg van enorme technologie verbeteringen in de bewaring, de opslag en het transport. Verder heeft de ontwikkeling van nieuwe rassen de export een impuls gegeven.

Drie kwart van de geëxporteerde appels worden op het Noordelijk Halfrond geproduceerd en worden door noordelijke exporteurs geëxporteerd. Eén kwart wordt op het Zuidelijk Halfrond geproduceerd (zie figuur 3.2). De Verenigde Staten en Nederland zijn de afgelopen jaren sterk in belang toegenomen. Wat betreft Nederland moet worden opgemerkt dat een belangrijk deel van de export uit re-export bestaat. Dit geldt ook voor België.

Op het Zuidelijk Halfrond is Chili de belangrijkste exporteur, hoewel ook Nieuw Zeeland, Zuid Afrika en Argentinië significante hoeveelheden exporteren (zie ook tabel 2.3). Deze vier landen zijn verantwoordelijk voor 90 procent van de export op het Zuidelijk Halfrond. Typisch is dat de export op het Zuidelijk halfrond sterk geconcentreerd is bij enkele grote exporteurs. In Chili exporteren vijf exporteurs 60 procent van de appel export. In Zuid Afrika is Unifruco Ltd. de enige exporteur. Momenteel is dit bedrijf in onderhandeling met Outspan International Ltd., een belangrijke Zuid Afrikaanse citrusfruit exporteur, met als doel te fuseren tot Capespan International Holdings Ltd. Tenslotte is ook in Nieuw Zeeland sprake van een enorme concentratie. Eén bedrijf, de New Zealand Apple & Pear Marketing Board, is verantwoordelijk voor de totale export. Dit bedrijf is ook begaan met de ontwikkeling van nieuwe rassen handel.

In Frankrijk, het belangrijkste exportland op het Noordelijk Halfrond zijn acht bedrijven verantwoordelijk voor 90 procent van de appel export naar niet-Europese bestemmingen (zie tabel V in de bijlage). Deze bedrijven hebben recent hun krachten gebundeld en een export consortium opgericht. Een onafhankelijke overheidsinstelling heeft kwaliteits criteria opgesteld en controleert de naleving hiervan. Het consortium opereert onder het logo "Finest From France" (Boot, van Dijk e.a., 1997).

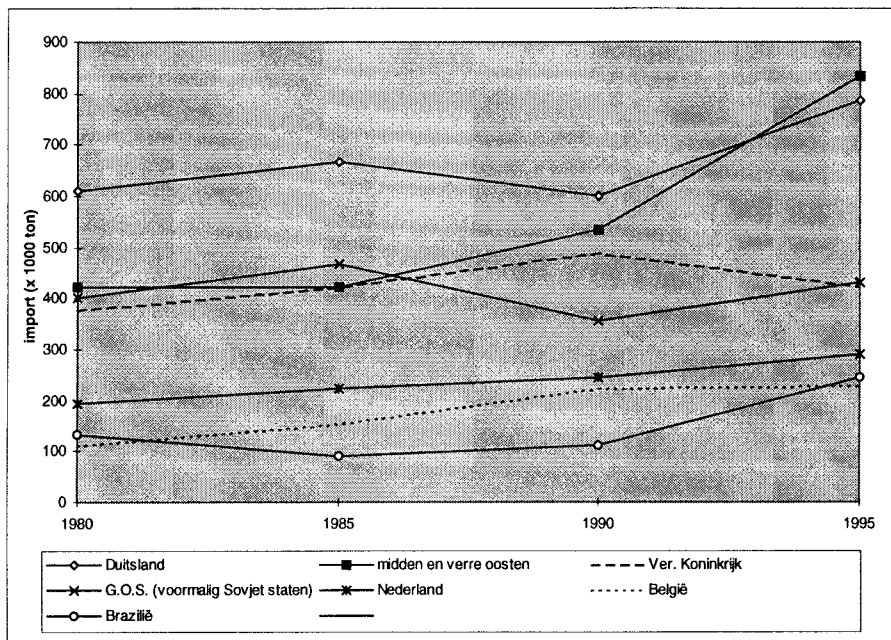
Figuur 3.2 Appel export: de belangrijkste landen 1980-1995. (Bron: FAO, 1996).

3.3 Import

Figuur 3.3 laat zien dat de import van appels een echte Europese business is en zeer stabiel in de desbetreffende landen. Zes landen importeren gezamenlijk de helft van de wereld export. De belangrijkste niet-Europese importeurs zijn de voormalig Sovjet Unie en Brazilië. De Braziliaanse import is enorm gestegen door de snelle economische ontwikkeling en daarmee samengaan de toename van de appelconsumptie. Daarnaast is Brazilië toegetreden tot Mercosur, een belangrijke handelsovereenkomst tussen Noord- en Zuid Amerika, waardoor de handel tussen beide continenten sterk is toegenomen.

Ook de import in het midden- en verre oosten heeft een enorme impuls gekregen door een toename van de binnenlandse vraag naar appels. China is de belangrijkste importeur (132.000 ton), gevolgd door Saudi Arabië, Hong Kong en de Verenigde Arabische Emiraten.

Men verwacht dat in de toekomst alleen Azië en Latijns Amerika zich zullen ontwikkelen tot nieuwe groeigebieden.

Figuur 3.3 Appel import: de belangrijkste landen 1980-1995 (Bron: FAO, 1996).

Zowel in export als in import is Europa goed vertegenwoordigd. Hierbij moet de kanttekening worden geplaatst dat het merendeel van de Europese handel wordt gekenmerkt door intra-EU handel (zie tabel 3.2). Nederlandse en Duitse export die niet bestemd is voor de Europese Unie, vindt voornamelijk zijn weg naar de G.O.S. en Oost Europa (Polen en Tsjechië). Duitse en Franse import is voornamelijk afkomstig van andere EU-landen. Het Verenigd Koninkrijk haalt 40 procent van zijn import uit niet Europese landen. Deze import is voornamelijk bestemd voor binnenlands gebruik. België en Nederland, welke beschikken over grote fruihavens (Antwerpen en Rotterdam) importeren grote hoeveelheden die getransporteerd worden naar andere bestemmingen binnen de EU (Boot, van Dijk e.a., 1997).

Tabel 3.2 Intra-Europese Unie appel handel, 1994

	% v/d export bestemd voor de EU	ine Finland, Zweden en Oostenrijk ¹	% v/d import afkomstig uit de EU	% v/d import afkomstig uit andere landen
Belgie	95,2%	95,7%	28,7%	N-Zeeland 17,9%, Z-Afrika 13,3%, Chili 5,9%
Nederland	73,6%	84,4%	56,3%	Chili 22,8%, Argentinië 9,2%, Brazilië 8,5%
Duitsland	49,6%	87,1%	85,6%	Tsjechië 5,3%, Z-Afrika 2,9%, N-Zeeland 2,5%
Ver. Koninkrijk	99,2%	99,8%	57,4%	Z-Afrika 20,7%, N-Zeeland 10,4%, VS 7,9%
Frankrijk	79,9%	91,5%	90,0%	Chili 4,8%, Z-Afrika 3,0%

(Bron: Eurostat, 1996)

3.4 De structuur van de handel

De mondiale appelketen wordt gekenmerkt door een supply-driven karakter en een zeer groot aantal aanbieders (telers). Toch staan in het midden van de keten een aantal zeer sterke partijen tegenover elkaar, namelijk aan de consumenten zijde de retail organisatie en aan de producentenzijde de sales organisaties van de telers en de grote exporteurs. Elke schakel in de keten vervult zijn eigen taak. In totaal kunnen drie taken worden onderscheiden:

- Verzamelen van het fruit
- (Internationale) handel en transport
- Distributie

Omdat fruit veelal geteeld wordt op relatief kleine bedrijven, is de eerste schakel in de keten actief met het verzamelen van fruit, met als doel grote, uniforme volumes te creëren voor de handel. Deze taak wordt meestal volbracht door sales organisaties. In Nederland en België heten deze sales organisaties *veilingen*. Frankrijk kent soortgelijke coöperatieve sales organisaties. Ongeveer 70 procent van het binnenlandse aanbod wordt op deze veilingen verhandeld, het overig wordt *Buiten de Veiling Om (BVO)* verzameld en verhandeld. Het fruit gaat dan via directe contacten rechtstreeks naar grootwinkelbedrijven, handelaren en exporteurs.

De VS kennen de volgende salesgroeperingen: de zogenaamde “*grower-shipper*”, de “*shipper*” en de “*packer-shipper*”. De “*grower-shipper*” is de belangrijkste en grootste groep. Deze sales organisaties telen het grootste gedeelte van hun aanbod zelf, kopen het overige aan bij andere telers en verhandelen vervolgens het totale aanbod. De “*shipper*” is een organisatie die geen eigen aanbod heeft en directe afspraken maakt met telers. De “*packer-shipper*” is vaak een door telers opgezette coöperatie die alléén de verpakking en afzet van het aanbod regelt.

In landen die ver van de grote consumptiegebieden vandaan liggen, zoals Nieuw Zeeland en Zuid Afrika, is de *Marketing Board* actief. Deze organisatie brengt het landelijke export aanbod van hoog kwaliteit fruit bij elkaar, verzorgt de verpakking, het transport naar de importeur en de brand-promotie. Deze organisaties zijn vaak zeer machtig en in staat de export efficiënt te leiden.

De sales organisaties verhandelen het fruit door aan exporteurs/importeurs, handelaren en grootwinkelbedrijven (Boot, van Dijk e.a., 1997).

4 De belangrijkste handelslanden

In het vorige hoofdstuk is gebleken dat sommige landen ondanks een zeer hoge produktie, nauwelijks meetellen in de internationale handel. In dit hoofdstuk gaan we in op de individuele landen die wél een belangrijke bijdrage leveren aan mondiale appelhandel. Figuur 3 uit hoofdstuk 2 is hieronder opnieuw weergegeven en laat zien dat Frankrijk, de Verenigde Staten, Italië en Chili de belangrijkste exportlanden zijn. Duitsland, voormalig Rusland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland zijn de belangrijkste importlanden. In de volgende paragrafen wordt op ieder land (behalve nederland) afzonderlijk ingezoomd. Eerst komen de exportlanden aan de orde, daarna de belangrijkste importlanden.

Tabel 4.1 Mondiale appel top-5 (1995).

	Landen	produktie (mln ton)	Landen	export (x 1.000 ton)	Landen	import (x 1.000 ton)
1.	China	14,02	Frankrijk	768	(midden/verre Oosten)	(830)
2.	VS	4,87	VS	635	Duitsland	669
3.	G.O.S.	4,36	Italië	499	G.O.S.	440
4.	Frankrijk	2,49	Chili	433	Ver.Koninkrijk	435
5.	Turkije	2,05	<u>Nederland</u>	412	<u>Nederland</u>	305
6.	Italië	1,94	N-Zeeland	302	Brazilië	250
7.	Iran	1,82	België	368	België	240
8.	India	1,20	Argentinië	243		
9.	Argentinië	0,92	Z-Afrika	214		
10.	Spanje	0,84	Spanje	38		
					
	<u>Nederland</u>	0,5				
	wereld	48,82	wereld	5025		

(Bron: FAO, 1996)

4.1 Frankrijk

Frankrijk is het belangrijkste appelexporterende land van de wereld. In 1995 werden 768.000 ton appels geëxporteerd, de produktie lag op 2,49 miljoen ton. De Golden Delicious is het meest geteelde ras. 51 procent van de Franse appelproduktie bestaat uit Golden Delicious, 10 procent bestaat uit Red Delicious en 14 procent uit Granny Smith. Daarnaast worden ook de relatief nieuwe rassen opgepakt als Gala, Braeburn en Fuji. De produktie van deze rassen zal de komende jaren fors gaan toenemen.

Hoewel Frankrijk een belangrijk exportland is, wordt er nauwelijks geïmporteerd. In 1994 werd er bijvoorbeeld slechts 100.000 ton geïmporteerd, terwijl er 652.748 ton werd geëxporteerd. Nederland, België en Italië zijn de belangrijkste leveranciers van Frankrijk (PGF Produktinfo 1994/1995).

In tabel 4.2 is een overzicht gegeven van de Franse export. Hieruit blijkt dat het export volume in de 90-er jaren redelijk constant is gebleven. Alleen Finland is een echte groeimarkt te noemen. Kleinere groeimarkten zijn Zweden en Thailand. Krimpemde markten zijn België/Luxemburg, Italië en Saudi Arabië. De export vindt het hele jaar plaats, met een piek gedurende de oogstmaanden september, oktober en november.

Tabel 4.2 Uitvoer van appels uit Frankrijk (x 1.000 kg.)

	<i>Jaar</i>		
	1990	1992	1994
Januari	71.570	56.557	63.279
Februari	69.732	51.361	59.793
Maart	68.575	45.321	67.659
April	35.839	22.096	42.612
Mai	23.511	11.864	29.520
Juni	12.900	9.154	25.079
Juli	13.954	12.812	23.071
Augustus	50.135	44.248	56.642
September	95.722	73.807	83.959
Oktober	99.862	87.508	72.774
November	80.912	71.482	66.178
December	55.332	60.632	62.182
Totaal	678.044	546.842	652.748
waarvan naar:			
Ver. Koninkrijk	224.146	180.876	204.380
Duitsland	113.815	106.980	93.780
Spanje	80.725	64.499	74.445
Nederland	59.627	45.966	56.639
Zweden	24.200	18.670	40.015
Finland	14.391	12.450	35.791
België/Luxemburg	48.203	31.661	26.544
Ierland	25.080	21.215	18.210
Portugal	17.279	11.536	19.688
Denemarken	15.111	8.855	18.212
Noorwegen	7.971	5.591	7.869
Singapore	2.098	3.998	5.902
Italië	23.745	11.416	9.040
Thailand	92	783	6.443
Saudi Arabië	6.369	2.443	3.376
overige landen	15.192	19.903	32.414

(Bron: Eurostat)

De Franse export is sterk geconcentreerd. Acht bedrijven zijn verantwoordelijk voor 90 procent van de omzet. De zes belangrijkste bedrijven zijn: Bleu Whale, Les Vergers de France, Franpomex, Loire Export, Pomanjou en Pominter (SOPEXA). In tabel V van de bijlage zijn de adressen weergegeven.

De binnenlandse afzet bedroeg in 1994 514.400 ton. Deze appels voor binnenlands gebruik komen voornamelijk uit Frankrijk zelf. De Franse consument heeft een duidelijke voorkeur voor de Golden Delicious. Dit ras neemt 43 procent van het marktaandeel voor haar rekening. Desondanks nemen de nieuwere soorten als Gala en Fuji steeds meer in populariteit toe.

4.2 Verenigde Staten

Amerika is na China het belangrijkste appelproducerende land ter wereld en na Frankrijk het belangrijkste exportland (tabel 4.1). Uit de volgende tabel blijkt dat de export van Amerikaanse appels in de afgelopen vier jaar is verdubbeld. Het merendeel wordt naar Azië en Noord en Midden Amerika geëxporteerd. In de afgelopen jaren is de uitvoer naar deze gebieden flink toegenomen. Met name de export naar Mexico is sinds 1991 enorm gestegen. Dit is een gevolg van de opheffing van importbeperkingen. Sinds 1993 is Mexico het belangrijkste land in de Amerikaanse appelexport geworden. De uitvoer naar de Europese Unie en het Midden Oosten is in de afgelopen jaren tamelijk stabiel gebleven. Wat betreft Europa is dit het gevolg van de enorme appelproductie van Europa zelf. Opvallend is dat het Verenigd Koninkrijk het belangrijkste aandeel inneemt van de Amerikaanse export naar de EU.

Tabel 4.3 Export van Amerikaanse appels naar de diverse bestemmingen.

Bestemming	1988/89	1992/93	1993/94
Azië	106.680	218.993	258.697
Taiwan	46.040	113.733	99.053
Hongkong	27.258	47.234	61.585
Thailand	8.916	18.081	31.005
Indonësië	-	10.855	21.648
Singapore	11.350	10.846	15.193
overig	13.116	18.244	30.213
Noord Amerika	59.068	182.453	232.972
Canada	51.541	83.089	80.913
Mexico	7.527	99.364	152.059
EU	24.290	23.114	31.981
Verenigd Koninkrijk	18.300	19.909	22.143
Ierland	2.385	1.970	1.689
Nederland	2.728	556	4.055
België-Luxemburg	124	128	338
Frankrijk	267	18	379
overig	486	533	3377
Midden Oosten	14.292	20.894	29.467
Saudi Arabië	10.093	14.811	19.145
Ver. Arabische Emiraten	3.703	4.647	7.720
overig	496	1.436	2.602
Zuid Amerika	4.462	17.239	20.692
Venezuela	32	10.250	11.849
Colombia	4.184	5.393	4.402
overig	246	1.596	4.441
overige landen	40.446	26.653	34.769
 totaal	249.238	489.346	608.577

¹ Export naar Duitsland zit hier grotendeels in.

(Bron: U.S.D.A.)

De toenemende Amerikaanse export is een gevolg van de enorme toename van de Amerikaanse productiecapaciteit. In de staat Washington, het belangrijkste appelproductiegebied in de Verenigde Staten, is de aanplant tussen 1986 en 1993 met 7 procent toegenomen tot 170.000 hectare. Deze tendens is ook waarneembaar in de andere belangrijke appelproducerende staten, respectievelijk Californië en Michigan (Obstbau, 11, 1994). De productie vindt plaats op grote, gespecialiseerde bedrijven. 17 procent van de telers produceren 70 procent van de productie. Hoewel op dit moment de Red en Golden Delicious het meest voorkomende ras is, zal in de toekomst een tendens naar de nieuwere rassen waarneembaar zijn. Hoogstwaarschijnlijk zal tegen het jaar 2000 de afzet van Fuji zijn gestegen van 3 naar 14 miljoen kisten, de afzet van Gala van 3 naar 9 miljoen en de afzet van Braeburn van 1 naar 2,5 miljoen. De afzet van Jonagold zal toenemen met 500.000 kisten (Warner, 1996). Ook in de handel van appels sprake van een schaalvergroting. Het aantal warehouses in north central Washington is gedaald van 84 in 1985 naar 39 en in Yakima van 70 naar 60. Tenslotte wordt er verwacht dat in de nabije toekomst een trend naar verticale integratie zal plaatsvinden. Zodoende kan het produceren en verpakken van appels geïntegreerd worden.

13 procent van de Amerikaanse productie wordt geëxporteerd, het overige is bestemd voor de industrie en voor binnenlandse consumptie. Wat betreft die Amerikaanse consumptie kan worden opgemerkt dat de Amerikaanse consument een diep glanzende, opgepoetste appel wil. Amerikaanse appels worden na het sorteren in de waterbaden gedroogd, van een extra waslaagje voorzien, weer gedroogd en met borstels opgepoetst. Smaak is echter in toenemende mate aandachtspunt. Naar de oude rassen met weinig smaak, zoals Red Delicious, is nauwelijks vraag meer. Zulke appelfrassen worden vervangen door Granny Smith, Braeburn, Gala, Jonagold en Fuji. De Elstar wordt in Amerika niet gewaardeerd; te zuur en te klein (Ekoland, 1, 1996).

4.3 Italië

Italië is 's werelds derde appelexporteur met een export van 499.000 ton, en 's werelds zesde producent met een productie van 1,94 miljoen ton in 1995 (PGF Produkt Info 1994/1995). De meeste appels worden in de regio rond Bolzano geteeld. De Golden Delicious voert de boventoon in het assortiment. Deze heeft een aandeel van bijna 50 procent in de totale productie. De Red Delicious heeft een aandeel van 15 procent en de Imperatore/Morgenduft heeft een marktaandeel van 10 procent. Daarnaast is een sterke groei te zien van het ras Gala. De productie van dit ras bedroeg in 1995 ongeveer 80.000 ton.

Italiaanse producenten en handelaars in groenten en fruit zijn veelal aangesloten bij UNAPRO, de Italiaanse organisatie van producenten in groenten en fruit.

Tabel 4.4 laat zien dat 64 procent van de export naar Duitsland gaat. Hiermee steekt Duitsland met kop en schouder boven de andere landen uit. Andere exportlanden van enige omvang zijn Frankrijk, Spanje en Oostenrijk.

In de maanden juli en augustus worden relatief weinig appels geëxporteerd. In tegenstelling tot in Frankrijk, vindt in Italië géén exportpiek plaats in het oogstseizoen.

Tabel 4.4 Uitvoer van appels uit Italië (x 1.000 kg.)

	Jaar		
	1990	1992	1994
Januar	26.206	42.565	42.266
Februari	30.028	34.937	45.795
Maart	39.496	57.381	51.520
April	30.483	35.991	40.714
Mei	31.034	47.373	38.432
Juni	15.158	38.345	30.579
Juli	4.623	18.968	7.811
Augustus	4.623	6.995	18.501
September	6.497	16.124	35.772
Oktober	15.874	51.014	40.016
November	27.156	30.917	26.253
December	22.053	28.635	35.794
Totaal	267.644	409.246	413.453
waaryan naar:			
Duitsland	198.460	240.342	264.034
Spanje	13.244	48.890	25.537
Frankrijk	9.971	25.126	15.806
Slowakije	-	-	3.036
Tsjechie	-	-	8.337
Oostenrijk	7.961	29.801	18.614
Noorwegen	1.435	3.657	9.137
Denemarken	6.084	9.626	7.181
Saudi Arabie	5.926	3.883	5.560
Portugal	1.421	1.480	7.046
Malta	1.793	4.182	6.745
Ver. Koninkrijk	6.830	8.509	5.977
Kroatië	-	387	7.780
Nederland	3.691	9.661	2.517
Zwitserland	2.815	5.175	4.166
België/Luxemburg	1.612	5.884	954
overige landen	6.401	12.196	21.026

(Bron: Eurostat)

4.4 Chili

Appels zijn het tweede belangrijkste produkt in Chili. De appel neemt 17 procent (ofwel 31.097 hectare) van het totale fruitareaal voor haar rekening. Het areaal appels bestaat voor 75,8 procent uit rode rassen en voor 24,6 procent uit groene. Granny Smith, Red Delicious en Starking zijn de belangrijkste rassen.

De oogsttijd begint half februari en gaat door tot eind oktober. De appels zijn afhankelijk van de bewaarmogelijkheden per ras, verkrijgbaar van maart tot oktober (zie tabel 4.5).

Tabel 4.5 Chileense appelexport per ras, 1993/94-1995/96

ras	oogsttijd	verkrijgbaar	1994/95 aandeel in de export	1995/96 aandeel in de export
Granny Smith	maart	tot oktober	34,1%	32,4%
Red Delicious			38,5%	31,2%
Starking	maart	tot oktober	16,1%	17,1%
Royal Gala	midden februari	tot april	3,5%	7,3%
Red King	maart	tot oktober	2,8%	3,1%
Fuji	eind maart	tot juli	1,3%	1,9%
Braeburn	eind maart	tot april	0,6%	1,8%
Richared	midden februari	tot oktober	0,8%	1,6%
Overige		-	2,4%	3,7%
miljoen dozen			100%	100%
			20,742	19,012

(Bron: Eximfruit, 1996)

Chili is de belangrijkste exporteur op het Zuidelijk Halfrond en de vierde belangrijkste exporteur op mondiaal niveau. Jaarlijks worden 433.000 ton appels geëxporteerd. Chili's belangrijkste exporteurs zijn weergegeven in tabel 4.6. Hieruit blijkt dat vijf appel exporteurs 60 procent van de export in handen hebben. De exporteurs zijn verenigd in de Asociacion de Exportadores de Chile A.G.. Daarnaast is van overheidswege de "Fondo de Promoción de Exportaciones Agropecuaria" in het leven geroepen, een instantie die de Chileense export van agrarische produkten probeert te stimuleren en promoten.

Tabel 4.6 Chili's belangrijkste appelexporteurs, 1995/1996 (per schip)

	miljoen dozen	% van het totaal
Dole Chile S.A.	3.238,2	17,0%
Unifruiti Traders Ltda.	2.484,8	13,1%
United Trading Company	2.012,3	10,6%
David del Curto S.A.	1.973,6	10,4%
Copefruit S.A.	1.760,8	9,3%
overig	7.544,0	39,6%
totaal	19.012,0	100%

(Bron: Eximfruit, 1996)

De appelexport kenmerkt zich door een zekere tweesplitsing. De groene appel varianten worden met name naar Europa geëxporteerd, de rode zowel naar Europa als naar het Midden- en Verre Oosten en Latijns Amerika. Vrijwel alle export appels worden uniform verpakt in kartonnen dozen met een netto inhoud van 18,2 kg. (zie tabel VI in de bijlage). Het verpakken van de appels vindt plaats bij de exporteurs.

4.5 Duitsland

Het land met de grootste import van appels is Duitsland. Dit komt omdat de produktie in eigen land voor mee dan de helft uit "Streuobstbau" bestaat. Dit is een zeer extensieve vorm van produktie waarbij de hoedanigheid en kwaliteit van de appels van ondergeschikt belang is. De produktiviteit van Streuobstbau is afhankelijk van het weer en kent daardoor enorme fluctuaties van jaar tot jaar. De appels afkomstig uit de Streuobstbau worden gebruikt voor de direkte, binnenlandse consumptie en industrie. In het seizoen 1994/'95 bestond de Duitse appelproduktie voor meer dan de helft uit Streuobstbau.

De Duitse appelteelt kent geen echte specialisatie in een bepaald ras. Belangrijke rassen zijn Jonagold, Boskoop en Gloster. Streuobst-boomgaarden worden tegenwoordig veel gerooid, waarvoor in de plaats veel Elstar, Jonagold en Gala worden aangeplant. Van deze rassen is de komende jaren dus een grote groei te verwachten. Hierdoor zal ook de consumptie in Oost Europa stijgen. Met name de consumptie van Elstar loopt in deze regio erg achter. De groei van de Duitse appelproduktie kan voor de nederlandse export zeer negatieve gevolgen hebben.

De Duitse import van appels vindt gedurende het hele jaar plaats. De belangrijkste leverancier is Italië, gevolgd door Nederland en België/Luxemburg. Groeiende leveranciers zijn Tsjechië en Nieuw-Zeeland (zie tabel 4.7).

Duitsland is in tegenstelling tot Frankrijk, de Verenigde Staten en Italië veel minder gespist op kwaliteit en kijkt veel meer naar de prijs.

Tabel 4.7 Uitvoer in Duitsland (x 1.000 kg.)

leverancier	Jaar		
	1990	1992	1994
Italië	192.515	235.000	239.744
Nederland	133.577	189.933	154.271
België/Luxemburg	64.722	82.208	99.762
Frankrijk	109.379	97.410	74.460
Polen	215	13.541	4.100
Tsjechoslowakije	8.285	11.881	-
Tsjechië	-	-	35.418
Zuid-Afrika	45.731	30.154	19.384
Argentinië	18.452	22.591	1.107
Chili	13.250	14.859	4.909
Hongarije	2.990	8.179	2.132
Nieuw-Zeeland	761	250	16.687
overige landen	10.238	28.509	17.000
totaal	600.115	734.515	668.974

(Bron: Eurostat)

4.6 G.O.S.

De G.O.S. (voormalig Sovjet staten) produceert jaarlijks ongeveer 4,4 miljoen ton appels en bekleedt daarmee een derde positie op de wereldranglijst. Het inwonersaantal ligt op 147 miljoen, waardoor de G.O.S. ondanks een hoge eigen produktie altijd nog een aanzienlijke hoeveelheid moet importeren uit andere landen.

De produktiegebieden liggen voornamelijk op grote collectieve boerderijen met een oppervlakte van 1.000 tot 2.000 hectare. Het produktiegebied strekt zich uit van noord naar zuid, over een lijn die gaat van Moskou, Michurinsk naar de Noord Kaukasus. In de nabije toekomst zal de produktie stabiel blijven, waarbij de rol van de kleinere bedrijfjes zal toenemen. Ongeveer 25% van het rassenassortiment bestaat uit zomerappels met een zeer korte bewaarduur.

De bedrijven moeten zelf de afzet regelen. Dit valt niet mee gezien de grote afstanden en het tekort aan bewaar-en transportmogelijkheden. Op twee zeer voorname fruitbedrijven is voor een produktie van 13.000 ton maar 3.000 ton bewaarruimte aanwezig. Bij gebrek aan afzet worden de zomerappels ook bewaard in niet gekoelde, te warme loodsen. Hierdoor neemt de kwaliteit van het produkt sterk af.

Tijdens de plukperiode van eind augustus verschijnt naast de eigen produktie van zomerappels ook het ingevoerde produkt op de markt. De voormalig Russische bedrijven moeten dus concurreren met het betere ingevoerde produkt. Verder wordt er vanaf de jaarwisseling veel geïmporteerd. De appel uit de G.O.S. kan dan wegens de slechte bewaarmogelijkheden niet langer bewaard worden. De leemte die dan op de markt ontstaat, wordt opgevangen met importappels. Appels vanuit Frankrijk, en ook grote, rijpe Jonagolds zijn in trek. Ook voor minder rijpe Jonagolds en Conference bestaat een goede markt. In 1995 zijn vanuit Nederland 70.000 ton appels ingevoerd. Frankrijk voerde 30.000 ton in, Duitsland 20.000, België 19.000 ton en Italië 18.000 ton. De opbrengstprijzen waren vrij hoog. Gemiddeld brachten de appels in de Russische marktkramen f 2,20 tot f 3,80 per kg. op.

Naast Moskou en St. Petersburg als invoerplaatsen gaat men steeds verder in de richting van Siberië. De komende jaren zal de G.O.S. vanwege de zeer moeilijke afzetstructuur van inlandse appels, zeker nog een importland blijven. Voorwaarde voor Nederland is dat het zijn exportstrategie zal moeten aanpassen. In het verleden werden vooral appels van mindere kwaliteit naar de G.O.S. geëxporteerd. Wegens een toenemende levensstandaard is men hier in de G.O.S. steeds minder geïnteresseerd en wil men appels van een betere kwaliteit. Andere bedreigingen voor de Nederlandse export naar de G.O.S. zijn:

- Het verhoogde invoertarief van zo'n 20 cent per kilo.
- Exportorganisaties van Zuid-Afrika en Nieuw-Zeeland worden ook steeds meer actief op de voormalig Russische markt.

(Herregods, 1996)

4.7 Verenigd Koninkrijk

De Engelse produktie van hard fruit is weinig intensief en de investeringen zijn relatief laag. Per jaar worden in het Verenigd Koninkrijk ongeveer 350.000 ton appels geoogst. Dit aantal loopt echter nog steeds terug. 47 procent van de binnenlandse produktie bestaat uit Bramley, 29 procent uit Cox' Orange Pepin. Men verwacht dat de komende jaren het aandeel van Gala en Jonagold zal groeien ten koste van de traditionele rassen.

De afzet gebeurt op twee manieren: coöperatief en zelfstandig. Het aandeel van de coöperaties is inmiddels gegroeid tot zo'n 70 procent. De twee belangrijkste zijn Home Grown Fruits en East Kent Packers. Sinds 1994 laten ze hun marketing gezamenlijk verzorgen door The English Fruit Company (Enfru). Bij Enfru zijn daarnaast ook individuele leden met een eigen pakstation aangesloten. In totaal vermarkt Enfru 61 miljoen kg. appels, 11 miljoen kg. peren en 3 miljoen kg. zachtfruit.

Naast de coöperaties zijn er de ook zelfstandige telers. Deze komen inmiddels bij elkaar om een partij te zijn voor de supermarkten. Een groot aantal telers heeft voor de afzet van haar produkten de import- en verkoophandel Saphir Produce Ltd. in de hand genomen. Dankzij de importen is dit bedrijf de grootste appelleverancier van Britse supermarkten.

Net zoals in Nederland neemt ook in het Verenigd Koninkrijk het belang van de groothandel af. De supermarktketens worden daarentegen steeds machtiger. Hier wordt dan ook ongeveer 70 procent van het fruit gekocht. Tesco is de belangrijkste met een marktaandeel van 29 procent, gevolgd door Sainsbury met een marktaandeel van 27 procent.

Supermarkten in Engeland verwachten een perfecte kwaliteit en service, elke dag. Engeland is de meest kwaliteitsbewuste markt van heel Europa. Hiervoor is men bereid een hoge prijs te betalen. Het grootwinkelbedrijf Marks & Spencer stelt de hoogste kwaliteitseisen, gevolgd door Safeway en Tesco. De trend is dat elke supermarktketen zijn eigen exclusieve verpakking wil: dozen met opdruk, schaalpjes, plastic tassen met informatie over het ras enzovoorts, allemaal met vermelding van het merk. Houten kratjes en EPS-fust zijn niet geliefd. Ook staat op de verpakking de uiterste datum dat het fruit in het winkelschap mag liggen. Dit alles betekent veel omverpakken of direct verpakken voor een supermarkt.

Vanaf juni zijn de meeste appels in de Engelse supermarkten importappels. In totaal worden er per jaar ruim 400.000 ton appels ingevoerd. Frankrijk, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en de Verenigde Staten zijn goed vertegenwoordigd. De import uit Chili is met 62 procent afgenomen ten opzichte van 1990 (zie tabel 4.8). De Nederlandse Elstar is weinig populair, Jonagold doet het beter. (Assche, 1996; Hag, 1996; Honkoop, 1996)

Tabel 4.8 Invoer van appels in het Verenigd Koninkrijk (x 1.000 kg.)

	Jaar		
	1990	1992	1994
Januari	32.897	30.272	30.449
Februari	35.415	32.648	29.720
Maart	41.361	38.643	40.522
April	61.700	59.882	53.249
Mei	51.584	48.873	54.407
Juni	42.475	45.491	39.998
Juli	41.626	59.270	42.127
Augustus	23.874	18.263	20.007
September	32.457	29.639	29.524
Oktober	38.694	35.091	31.265
November	35.382	32.061	31.154
December	29.260	28.231	32.842
Totaal	466.725	458.364	435.264
waarvan uit:			
Frankrijk	224.045	181.451	203.412
Zuid-Afrika	91.439	105.421	90.360
Nieuw-Zeeland	34.298	43.670	45.319
Verenigde Staten	41.024	46.078	34.544
Nederland	22.613	17.422	19.193
Belgie/Luxemburg	12.189	11.726	11.198
Canada	9.415	14.864	7.179
Chili	17.390	18.142	6.791
Italië	7.257	8.611	8.586
overige landen	7.055	10.979	8.682

(Bron: Eurostat)

5 Conclusies en aanbevelingen

De doelstelling achter deze studie was: Het bepalen van de marktpotentie van een MA-verpakking voor appels. Middels een literatuurstudie en interviews is dit inzicht verworven. De appelketen in Nederland is gedetailleerd in kaart gebracht. Daarnaast is inzicht verworven in de mondiale appelmarkt.

Uit deze studie is gebleken dat MA-verpakkingen voor appels meerdere functies kunnen vervullen.

1. Op de eerste plaats kunnen met MA-verpakkingen afzetmarkten met lange transport doorlooptijden worden bereikt. De lange doorlooptijd kan veroorzaakt worden door:
 - De afstand tussen het exporterende en importerende land. Zo exporteert Chili veel appels naar europa. Vanwege de afstand zijn deze appels relatief lang onderweg. Door toepassing van MA-verpakkingen kan een beter kwaliteitsbehoud gerealiseerd worden.
 - De vervoersmodaliteit. Vervoer per schip gaat trager dan vervoer over de weg. Daar staan lagere kosten per kilo vracht tegenover. Door toepassing van MA-verpakkingen zal het eerder mogelijk zijn om voor het schip als modaliteit te kiezen, zonder sterke achteruitgang in kwaliteit.
 - Slechte infrastructuur. Over het algemeen zal in Europa snel transport tussen verschillende plaatsen gerealiseerd kunnen worden als gevolg van de goede infrastructuur. In Oost Europa en de G.O.S. is de infrastructuur minder goed, met een langere doorlooptijd als gevolg. Door gebruik te maken van MA-verpakkingen kan de kwaliteit van het product dan toch behouden worden.
2. Op de tweede plaats is MA-verpakking te gebruiken voor de bewaring van appels op de korte tot middellange termijn:
 - Over het algemeen worden kort houdbare rassen opgeslagen in koelcellen. De appels die vanaf januari verkocht worden komen uit CA of ULO cellen. Deze bewaarmethoden zijn duur en niet flexibel: als een cel eenmaal geopend is moet al het product daarin op korte termijn verkocht worden. Via toepassing van MA-verpakkingen kunnen appels wellicht gedurende een langere periode in de goedkope koelcellen worden opgeslagen.
 - Onder andere in de G.O.S. is sprake van slechte opslagfaciliteiten. Veel appels worden niet geconditioneerd opgeslagen. Door toepassing van MA-verpakkingen kan de bewaarduur in deze landen worden verlengd.
3. Tenslotte kan MA-verpakking bijdragen aan het versterken van het kwaliteitsimago in de markt. MA-verpakkingen kunnen helpen de marktpositie van producenten in sterk kwaliteitsbewuste landen als het VK te versterken.
4. Met behulp van MA-verpakking wordt de hardheid van appels langer behouden.

Hoewel deze studie oorspronkelijk met name de nederlandse appelmarkt in kaart moest brengen, is gedurende de loop van het onderzoek gebleken dat Nederland in de mondiale appelproductie nauwelijks meetelt. Niet alleen heeft het een klein produktievolume, de omvangrijke exportstroom gaat voor het overgrote deel richting Duitsland, een afzetmarkt waar prijs belangrijker is dan kwaliteit. Importstromen worden deels al in kartonnen verpakking aangeleverd (Chili), zodat deze stroom niet

direct in aanmerking komt voor verder transport in MA-dozen, vanwege de hoge handlingskosten bij het ompakken.

Argumenten om de dozen wel in Nederland te introduceren zijn:

1. Een groeiende exportstroom richting Oost Europa;
2. Een aanvoerpiek in het najaar die afgevlakt kan worden (betere spreiding van de aanvoer);
3. Dure bewaarmethoden (CA- en ULO-cellen);
4. Geconcentreerde aanbodstructuur via de veilingcoöperaties;
5. Hoog marktaandeel van de Elstar, een ras dat bijzonder geschikt is voor MA-verpakking.

Momenteel worden in Nederland nog veel appels afgezet in traditionele houten kisten. De verwachting is echter dat onder druk van grootwinkelbedrijven en de consumenten overgestapt zal worden op kartonnen verpakkingen. Deze zijn na gebruik eenvoudiger te verwerken, en bovendien biedt een kartonnen verpakking meer mogelijkheden om de eigen wensen van grootwinkelbedrijven te verwerken. Met het meer ingeburgerd raken van kartonnen verpakkingen neemt de succeskans van MA-verpakkingen toe.

In tabel 5.1 op de volgende bladzijde staan de verschillende buitenlandse markten aangegeven die op basis van productie-, import- en exportvolume en marktstructuur in aanmerking komen voor de introductie van MA-verpakkingen. Een geconcentreerde marktstructuur zal het eenvoudiger maken partners met een behoorlijk volume te vinden voor de introductie van de dozen. Verder speelt het type ras dat in een bepaald land geteeld wordt een zeer belangrijke rol van betekenis voor het introduceren van een MA-verpakking. Golden Delicious is bijvoorbeeld minder geschikt voor MA-verpakking dan Elstar. Naarmate de MA-verpakking meer in aanmerking komt om bovengenoemde functies te vervullen, zal een land interessanter zijn voor het gebruik van MA-verpakkingen.

In vrijwel alle grote produktielanden is er sprake van samenwerking tussen producenten. Hiervoor zijn verschillende samenwerkingsverbanden opgezet:

1. Coöperaties (Nederland, België en het Verenigd Koninkrijk);
2. 'Marketing boards' (Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika);
3. Collectieve boerderijen (G.O.S.);
4. 'Grower-shipper', 'shipper' en 'packer-shipper' organisaties (V.S.).

Ook komen samenwerkingsverbanden tussen exporteurs veelvuldig voor:

1. Finest From France (Frankrijk);
2. UNAPRO (Italië);
3. Asociacion de Ezprotadores de Chile A.G..

Daarnaast zijn ook exportmonopolies zijn aanwezig. De marketing boards in Zuid Afrika en Nieuw Zeeland, respectievelijk Unifruco Ltd. en de New Sealand Apple & Pear Marketing Board verzorgen alle export van appels.

Veel van de samenwerkingsverbanden zijn opgericht door een aantal grote marktpartijen, en kunnen dus van belang zijn bij de keuze van een partner in het betreffende land.

Tabel 5.1 Overzicht van potentiële markten voor introductie MA-verpakking.

Land	Achtergrond potentie
Frankrijk	<ul style="list-style-type: none"> • Groot productie- en exportvolume • Grote exporteur naar het kwaliteitsbewuste Verenigd Koninkrijk (vervoer per schip mogelijk) • Geconcentreerde exportstructuur • (Nadeel: ras minder geschikt voor MA)
G.O.S.	<ul style="list-style-type: none"> • Groot productievolume • Slechte bewaarfaciliteiten • Geconcentreerde producentenstructuur
V.S.	<ul style="list-style-type: none"> • Groot productie- en exportvolume • Groeiende export naar verder afgelegen gebieden (Europa, Midden Oosten) • Geconcentreerde producentenstructuur
Chili	<ul style="list-style-type: none"> • Groot exportvolume naar verder afgelegen gebieden (Europa, Midden Oosten) • Geconcentreerde exportstructuur • Nu al veel gebruik van kartonnen doos

Italië lijkt geen interessante markt voor MA-verpakking omdat het overgrote deel van de export naar Duitsland gaat, een afzetmarkt waar prijs belangrijker is dan kwaliteit. Bovendien exporteert Italië relatief weinig naar ver afgelegen landen en kent het geen aanvoerpiek die afgevlakt moet worden.

Frankrijk lijkt het meest geschikte land om MA-verpakkingen te introduceren. Niet alleen heeft het een groot productie- en exportvolume, er is ook sprake van een concentratie van de goederenstroom bij de exporteurs. Een nadeel van Frankrijk is dat voornamelijk rassen worden geteeld die minder geschikt zijn voor MA-verpakking. Via samenwerking met één of enkele van deze exporteurs of de overkoepelende organisatie moeten telers of de exporteurs zelf bewogen kunnen worden de producten, bestemd voor bepaalde afzetgebieden, te verpakken in MA-dozen. Bijvoorbeeld:

1. Export naar het Verenigd Koninkrijk (eventueel in samenwerking met één of meerdere grootwinkelbedrijven);
2. Export naar Oost-Europese, Aziatische of Oosterse landen.

Eventueel is het ook mogelijk om engelse supermarktketens te benaderen voor MA-verpakking. Deze verkopen voornamelijk geïmporteerde appels en stellen zeer hoge eisen aan de kwaliteit. Bovendien hebben ze een sterke voorkeur voor kartonnen verpakkingen. Vrijwel iedere supermarkt heeft zijn eigen verpakkinglijn. Zelfs importappels komen uiteindelijk in de supermarktverpakking in de winkel te liggen.

Ook het G.O.S. en de V.S. bieden mogelijkheden voor introductie van MA-verpakkingen. Het G.O.S. vanwege een relatief goedkoop en flexibel bewaaralternatief voor de korte- en middellange termijn, de V.S. vanwege de groeiende export naar verafgelegen gebieden. In beide landen is sprake van concentratie van de productstroom op het niveau van de producenten. Hier zou dan ook aansluiting gevonden moeten worden. Het G.O.S. zou bijvoorbeeld kunnen fungeren als eerste introductie van MA-verpakking voor appels.

Literatuurlijst

Asociacion de Exportadores de Chile A.G. (1997). *Chile, Nature At its Best*. AgroPress Inc., Zwitserland, 1997.

Assche, van C., 1996. "Enorme ruimte in Engeland voor afzet appels" in *Groenten + Fruit*, 13, 1996.

Algemene Nederlandse Bond van Groenten- en Fruitexporteurs. *Jaarverslag 1996*. Den Haag, april 1997.

Bedrijfschap voor de groothandel en de tussenpersonen in groenten en fruit. *Jaarverslag 1995*. Den Haag, 1996.

Bloksma, Joke. "Groei Amerikaanse fruitexport verwacht" in *Ekoland*, 1, 1996.

Bowen, Jim. *Market Potential European Produce (Exported Products)*. Januari 1997.

Boot, E.C.A.H., Dijk, van J.B., Heijboer, A.M.A., Pelt, van A.J., 1997. *The World of Fresh Fruit Trade*. Rabobank International, 1997.

Centraal Bureau voor de Statistiek. *Statistisch Jaarboek 1997*. Voorburg / Heerlen, 1997.

Hag, M., 1996. "Engelse teelt en handel helemaal ingesteld op supermarkten", in *Fruitteelt*, 27, 1996.

Herregods, M., 1996. "Rusland is en blijft een grote klant" in *Groenten + Fruit*, 49, 1996.

Honkoop, E., 1996. "Engelse markt is harder dan andere", in *Groenten + Fruit*, 22, 1996.

Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO) en Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). *Tuinbouwcijfers 1996*. Den Haag, 1997.

Produktschap voor Groenten en Fruit. *PGF Produkt-Info Appel (1994/1995)*. Den Haag, 1996.

Produktschap voor Groenten en Fruit en het Produktschap voor Siergewassen. *Tuinbouw Statistiek 1995: Handel, Teelt, Industrie*. Den Haag, 1995.

Produktschap voor Groenten en Fruit. *Cursus MK module P10+P11-4.1: Lesstof Kennis Herfst- en Bewaarappelen 1996/1997*.

Warner, Geraldine. "Growers must assess their investment's future" in *Internet* http://www.goodfruit.com/archive/Jan15_96/special2.html.

BIJLAGE

industrie

VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN

4. AGF
3. FRUIT

■ BUD HOLLAND BV

Adres productiegroep
/zie ook
groenteAdresgegevens
Hoornsweg 15
2615 CN Delft
Postbus 8
2600 AA Delft
Tel.:015-2690690
Fax:015-2622790Producten
groente, exotisch fruit

■ B.V. VH. FATELS FIRMA, G.

Adres productiegroep
/zie ook
groenteAdresgegevens
Marktweg 10
1681 NM Zwaagdijk-Oost
Postbus 105
1693 ZJ Werenhof
Tel.:0228-564666
Fax:0228-564686Producten
groente, fruit

■ CALANDA BV INTERNATIONALE PRODUCTEN HANDELSMIJ.

Adres productiegroep
importeur, exporteur, distributeurAdresgegevens
Dorpstraat 26
1191 BK Ouderkerk aan de Amstel
Postbus 114
1190 AG Ouderkerk aan de Amstel
Tel.:020-4965996
Fax:020-4961961Functiegegevens
Alge. directeur H. Samuel
Producten
chemieën, agrarische- en
tuinbouwproducten, levensmiddelen
Landbouwmiddelen
15

■ CHIQUITA NEDERLAND

Adres productiegroep
importeurAdresgegevens
Tinsstraat 7
4823 AA Breda
Postbus 3009
4800 CA Breda
Tel.:076-5484333
Fax:076-5415428Handelsnaam/merk
Chiquita Banana Company BV
Producten
bananen
Andere
Chiquita

■ CHZ COÖP. GR. & FR. HOLLAND ZEELAND

Adres productiegroep
/zie ook
groenteAdresgegevens
Rijksweg 7
4421 JJ Kapelle
Postbus 5
4420 AA Kapelle
Tel.:0113-362000Producten
groente, fruit

industrie

VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN

3. FRUIT

4. AGF

■ AARLE BV GEBROEDERS VAN

Adres productiegroep
/zie ook
aardappelenAdresgegevens
van Leeuwenhoekweg 19
5482 TH Schijndel
Tel.:073-5474685
Fax:073-5477255Producten
aardappelen, groente, fruit

■ AARTSENFROOT BV

Adres productiegroep
/zie ook
groenteAdresgegevens
Helhaarstraat 240
4814 NR Breda
Postbus 9555
4801 LN Breda
Tel.:076-5248100
Fax:076-5221247Producten
groente, fruit, aardappelen

■ AGREXCO NEB

Adres productiegroep
/zie ook
aardappelenAdresgegevens
Brauweg 62
3125 AE Schiedam
Postbus 652
3100 AR Schiedam
Tel.:010-2080600
Fax:010-4151450Producten
aardappelen, groente, planten, stekken

■ AGROPOL NEDERLAND BV

Adres productiegroep
/zie ook
aardappelenAdresgegevens
Vrouwgeleenweg 20 I
3341 BT Hendrik Ido Ambacht
Postbus 157
3340 AD Hendrik Ido Ambacht
Tel.:078-6197799
Fax:078-6190019Producten
aardappelen, groente, fruit, vis, granen, olieën, andere zaken

■ BAKKER CENTRALE INKOOP BV

Adres productiegroep
/zie ook aardappelenAdresgegevens
Postbus 1164
2990 CA Barendrecht
Tel.:0180-641911
Fax:0180-611106Producten
aardappelen, groente, fruit

■ BAKKER & LEENHEER BV

Adres productiegroep
/zie ook
groenteAdresgegevens
Koopliedenweg 28
2991 LN Barendrecht
Tel.:0180-645300Producten
groente, fruit, exoten, primers

Tabel I Overzicht van nederlandse handelaren en importeurs in fruit

BIJLAGE

BOER GROOTHANDEL BV C.W. DE

Adresgegevens
zie ook
aardappelen

Adresgegevens
Vulcanusweg 297
2624 AV Delft
Tel.: 015-2569318
Fax: 015-2564424

Producten
aardappelen, groente, fruit, pan-klaar
produkten

BOERS HOLLAND BV

Adres gegevens
zie ook
aardappelen

Adresgegevens
Bredeweg 22
2742 KZ Waddinxveen
Tel.: 0180-635500
Fax: 0180-635504

Producten
aardappelen, groente, fruit

BRATLANTA BV

Adres gegevens
zie ook
groente

Adresgegevens
Groothandelsmarkt 188
3044 HG Rotterdam
Postbus 10092
3004 AB Rotterdam
Tel.: 010-4375333
Fax: 010-4154627

Producten
aardappel, groente, fruit, noten

BRATLANTA-GRONINGEN BV

Adres gegevens
zie ook
aardappelen

Adresgegevens
Peizerweg 95
9727 AH Groningen
Postbus 583
9700 AN Groningen
Tel.: 050-5266818
Fax: 050-5253456

Producten
aardappelen, groente, fruit

BRUGOM & VISSER BV VOORHEEN

Bevrijding
groothandel, exporteur, distributeur

Functionarissen
Alg. dir. C. Ritmeester
Hfd. verk. bin. H. Maagendans
Logistiek man. B. Boeyink
Nat. acc. man. W. Kasen
Product man. H. Maagendans

Marken
Chiquita, Frupac, Consul, Pactual

Adresgegevens
Schelluinsstraat 44
Postbus 117
4200 AC Gorinchem
Tel.: 0183-633211
Fax: 0183-660394

Producten
bananen, sappen, fruit

CITRONAS BV

Adres gegevens
zie ook
groente

Adresgegevens
Korteweg 80
3029 BT Rotterdam
Postbus 6094
3002 AB Rotterdam
Tel.: 010-4766544
Fax: 010-4779712

Producten
groente, fruit

COMBILO BV

Adres gegevens
zie ook
groente

Adresgegevens
Klappolder 118
2665 LP Bleiswijk
Postbus 219
2665 ZL Bleiswijk
Tel.: 010-5242800
Fax: 010-5218773

Producten
groente, fruit

COOP TUINBOUWVEILING K.Z.J.J. BA

Adres gegevens
zie ook groente
Adresgegevens
Spoorstraat 26
8271 RH IJsselmeulen

Producten
groente, fruit

CURACAO TRADE CENTRE

Adres gegevens
zie ook
niet-alcoholische dranken

Adresgegevens
Belgiestraat 1
5171 PN Kaatsheuvel
Tel.: 0416-279355
Fax: 0416-279379

Producten
frisdranken, fruitsappen, likeuren,
maismeeel, tropische levensmiddelen,
tropisch fruit, tropische groente

DAALEN & ZONEN BV GERARD VAN

Adres gegevens
zie ook groente
Adresgegevens
Nieuweweg 56c
2685 AS Poeldijk

Producten
groente, fruit

DIJK DELFT BV VAN

Adres gegevens
zie ook groente
Adresgegevens
Hoornseweg 26
2635 CN den Hoorn

Producten
groente, fruit

■ **FTK HOLLAND BV**

Schrifttype
importeur
Andera productieproven
zie ook aardappelen, groente

Adresgegevens
Klappolder 191-193
2665 VP Bleiswijk
Tel.:010-5241700
Fax:010-5219616

Maatschappij
Subarrading A/B Stockholm,
Zweden

Functionarissen
Alg. directeur M. de Nijer

Producten
exotisch fruit, aardappels, groente

■ **GEMERT'S GROENTESNJBEDRIJF BV VAN**

Andera productieproven
zie ook aardappelen

Adresgegevens
Lenteweg 92
7532 RL Enschede
Postbus 6155
7503 GD Enschede
Tel.:053-4611787
Fax:053-4615338

Functionarissen
Alg. directeur Th. L. van Gemert

Producten
pauklare aardappelen, groente, fruit

■ **GROOT INTERNATIONAL BV DE**

Andera productieproven
zie ook groente

Adresgegevens
Drielsweg 23
5321 NC Hede
Postbus 51
5330 AB Kerkrade
Tel.:073-5993985
Fax:073-5991172

Producten
groente, fruit

■ **HABETS GROENTE- & FRUITEXPORT**

Andera productieproven
zie ook groente

Adresgegevens
Gronsvelderweg 1
6247 ER Gronsveld
Postbus 16
6247 ZG Gronsveld
Tel.:043-4089292
Fax:043-4081372

Producten
groente, fruit

■ **HAGÉ INTERNATIONAL BV**

Andera productieproven
zie ook groente

Adresgegevens
Spoorwegemplacement 1
2991 VT Barendrecht
Tel.:0180-642777
Fax:0180-611802

Producten
groente, fruit

■ **DISSELKOEN BV C.**

Andera productieproven
zie ook groente

Adresgegevens
J. van de Houtweg 2
2678 AG de Lier
Postbus 3
2678 ZG de Lier
Tel.:0174-513951
Fax:0174-518022

Producten
groente, fruit

■ **DOMMELE GROOTHANDEL BV**

Schrifttype
groothandel, importeur, exporteur

Functionarissen
Alg. dir. C.A. van Donmele
Hfd. ink. M.C. van Donmele
Hfd. verk. M.C. van Donmele
Hfd. verk. bin. P. Lens
Hfd. mark. M.C. van Donmele
Export man. M.C. van Donmele
Logistiek man. P. Lens

Producten
banaan, sinaasappelen, fruit, groenten

Marken
Turbana, Hartenboer, Lisan, Sicajou
Private labels
ja
Aard aardappelen
10
Concurrent
f. 35 miljoen

■ **DRIED FRUIT NEDERLAND BV**

Schrifttype
productent, importeur, exporteur

Functionarissen
Alg. dir. H.P. Mulder
Hfd. ink. H.P. Mulder
De-Verken 17 R. Hoveling
1716 KE Opmeer R. Hoveling
Postbus 102 H.P. Mulder
1716 ZJ Spanbroek H.P. Mulder
Tel.:0226-354880
Fax:0226-354241

Producten
gedroogde zuidvruchten

Marken
Suumide
Private labels
ja
Aard aardappelen
35

■ **DUYVESTEIN BV A.D.J.**

Andera productieproven
zie ook groente

Adresgegevens
Veilingweg 20
6681 LA Bemmel

Producten
Postbus 140
6680 AC Bemmel
Tel.:026-3259135
Fax:026-3255152

Producten
groente, fruit

■ **EEUWIJK & VAN CAMPEN BV VAN**

Schrifttype
importeur, groothandel

Functionarissen
Alg. directeur L. van Eeuwijk

Producten
citrusvruchten

Adresgegevens
De Run 4444
5503 LR Veldhoven

Adresgegevens
Tel.:040-2535025
Fax:040-2543698

Private labels
ja
Aard aardappelen
20

Tabel I Overzicht van nederlandse handelaren/importeurs in fruit

BIJLAGE

■ ENGELS ENSCHEDE

Aziens productiegroep
zie ook
aardappelen

Aziensgegevens
Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 1
7547 RE Enschede
Postbus 1150
7500 BD Enschede
Tel.:053-4824324
Fax:053-4300460

Producten
aardappelen, groente, fruit

■ ESPA TRADE GASTUNIC BV

Aziens productiegroep
zie ook
aardappelen

Aziensgegevens
Nijverheidsweg 34
3341 LJ Hendrik Ido Ambacht
Postbus 271
3340 AG Hendrik Ido Ambacht
Tel.:078-6819333
Fax:078-6817111

Producten
aardappelen, groente, fruit

■ EUSS/HOLLAND

Aziens productiegroep
zie ook
groente

Aziensgegevens
In de Cramer 200
6412 PX Heerlen
Postbus 2549
6401 DA Heerlen
Tel.:045-5754545/5754500
Fax:045-5754646/5754468

Producten
groente, fruit

■ FRUKAR BV

Aziens productiegroep
zie ook
groente

Aziensgegevens
J. van de Houtweg 2
2678 AG De Lier
Postbus 870
2678 ZZ De Lier
Tel.:0174-518707
Fax:0174-517942

Producten
groente, fruit

■ FRUPAKS FRUIT BV

Bedrijfs-type
groothandel

Aziensgegevens
Beemdsstraat 12
4158 EM Deil
Tel.:0345-652045
Fax:0345-651940

Functionarissen
Alg. directeur G.H. van Leeuwen
Producten
fruit
Aantal medewerkers
35

Tabel I Overzicht van nederlandse handelaren/importeurs in fruit
BIJLAGE
■ HALUCO BV

Aziens productiegroep
zie ook
groente

Aziensgegevens
Klappolder 104
2665 LP Bleiswijk
Postbus 208
2665 ZL Bleiswijk
Tel.:010-5243600
Fax:010-5218129

Producten
groente, fruit

■ HELMER BV DIK

Aziens productiegroep
zie ook
groente

Aziensgegevens
Kwakkelhutsstraat 98
4814 KR Breda
Tel.:076-5288260
Fax:076-5288761

Producten
groente, fruit

■ HEUVEL & ZOON BV FA J.C. VAN DEN

Aziens productiegroep
zie ook groente
De Blomhoogerdt 5
4003 BX Tiel

Aziensgegevens
Postbus 60061
4000 HB Tiel
Tel.:0344-619744
Fax:0344-610800

Producten
groente, fruit, zuidvruchten,
aardappelen

■ HIJKA BV

Aziens productiegroep
zie ook
groente

Aziensgegevens
Creequusweg 2c
6827 BL Arnhem
Postbus 398
6800 AJ Arnhem
Tel.:026-3629053
Fax:026-3616142

Producten
groente, fruit, zuidvruchten

■ HISPAPRUIT BV

Aziens productiegroep
zie ook groente
Aziensgegevens
Handelscentrum ZHZ 55-60
2991 LD Barendrecht

Aziensgegevens
Postbus 269
2990 AG Barendrecht
Tel.:0180-621022
Fax:0180-620881

Producten
groente, fruit

■ HOEVE GROENTE & FRUIT BV

Aziens productiegroep
zie ook groente

Aziensgegevens
Uiterwaardenstraat 7
8081 HJ Elburg
Postbus 40
8080 AA Elburg
Tel.:0525-682850
Fax:0525-685405

Producten
panklare groente, fruit

■ **LOOY & ZOON BV D. VAN**

Andere productgroepen
zie ook
groente

Adresgegevens
Lemsterpad 54
8531 AA Lemmer
Postbus 22
8530 AA Lemmer
Tel.: 0514-562615
Fax: 0514-563225

Producten
groente, fruit

■ **MINNAAR HOLLAND BV**

Andere productgroepen
zie ook
groente

Adresgegevens
J. van de Houtweg 2
2678 AG de Lier
Postbus 810
2678 ZZ de Lier
Tel.: 0174-530611
Fax: 0174-516311

Producten
groente, fruit, general foodstuff

■ **MONDI FOODS BV**

Bedrijfsnaam
producent, importeur, exporteur

Adresgegevens
Zuideinde 65
2991 LJ Barendrecht
Postbus 363
2990 AJ Barendrecht
Tel.: 0180-614433
Fax: 0180-611747

Middelstandsnaam
Albert Fisher Group
Functieomschrijving
Alig. directeur
Producten
fruit
Aantal medewerkers
32

T. Jones

■ **MOOY BV GROENTE EN FRUITHANDEL**

Andere productgroepen
zie ook
aardappelen

Adresgegevens
Rijsburgerweg 68
2341 AB Rijnsburg
Postbus 72
2230 AB Rijnsburg
Tel.: 071-4029205
Fax: 071-4027638

Producten
aardappelen, groente, fruit

■ **MULDER BV N.J.**

Andere productgroepen
zie ook
groente

Adresgegevens
Klappolder 7
2665 LP Bleiswijk
Postbus 235
2665 ZL Bleiswijk
Tel.: 010-5215066
Fax: 010-5217217

Producten
groente, fruit

■ **HOLLAND FOOD SERVICE VERS-PAN KLAAR BV**

Andere productgroepen
zie ook
aardappelen

Adresgegevens
De Vlootkampweg 14
6545 AG Nijmegen
Tel.: 024-3776935
Fax: 024-3788977

Producten
pauklare aardappelen, groente, fruit,
conerven, diepvriesproducten

■ **HOLLANDER BARENDRECHT GROENTE- & FRUITBEDRIJF BV C. DE**

Andere productgroepen
zie ook
aardappelen

Adresgegevens
Koopliedenweg 2
2991 LN Barendrecht
Postbus 155
2990 AD Barendrecht
Tel.: 0180-641400
Fax: 0180-614134

Producten
aardappelen, groente, fruit

■ **HOOGSTEDER GROENTEN & FRUIT BV**

Andere productgroepen
zie ook
groente

Adresgegevens
Ravenswaade 38
3439 LB Nieuwegein
Postbus 4010
3502 HA Utrecht
Tel.: 030-2886226
Fax: 030-2897584

Producten
groente, fruit

■ **JAVARO IMPORT & EXPORT BV**

Bedrijfsnaam
importeur, exporteur
Andere productgroepen
zie ook fruit

Adresgegevens
Broekweg 2
3961 MJ Wijk bij Duurstede
Tel.: 0343-573315
Fax: 0343-576894
Middelstandsnaam
Javaro Beheer BV,
Wijk bij Duurstede

Functieomschrijving
Alig. dir.
Producten
groente, fruit
Aantal medewerkers
J.C.A.M. van Rooijen

■ **JONG BV NICO DE**

Bedrijfsnaam
importeur, exporteur
Andere productgroepen
Schoudermantel 15
3981 AE Bunnik
Postbus 22
3980 CA Bunnik
Tel.: 030-6570124
Fax: 030-6564800

Functieomschrijving
Alig. dir.
Hfd. ink.
Hfd. verk.
Hfd. mark.
Producten
vers fruit
Aantal medewerkers
30
Drs. C.P.H.A. de Jong
Drs. C.P.H.A. de Jong
A. van Tuijl
Drs. C.P.H.A. de Jong

BIJLAGE

■ NAP BV

Adresgegevens
 Dinkel 136
 2207 DJ Leidschendam
 Tel.: 070-3201601
 Fax: 070-3178230

Producten
 aardappelen, groente, fruit

■ OOSTEN ADRI VAN

Adresgegevens
 Oostpolderweg 1j
 413 NX Kraanbendijk
 Tel.: 0113-503323
 Fax: 0113-501277

■ ORIMEX TRADING BV

Beslissing
 importeur, exporteur

Adresgegevens
 Heemraadsingel 72
 3021 DD Rotterdam
 Postbus 1608
 3000 PB Rotterdam
 Tel.: 010-4774122
 Fax: 010-4762809

Handelsmaatschappij
 Ori Holding BV, Rotterdam
Functieomschrijving
 Alg. directeur
Producten
 fruit
Andere medewerkers
 J. Orfanoudakis

■ RIJN BV HANDELMAATSCHAPPIJ VAN

Adres gegevens
 zie ook groente
Adresgegevens
 Vreeburghlaan 37a
 2691 AB 's-Gravenzande

Producten
 groente, fruit

■ RIJNHOUT GROENTEN BV

Adres gegevens
 zie ook groenten
Adresgegevens
 2991 XJ Barendrecht

Producten
 groente, fruit

■ RUITER AGF

Adres gegevens
 zie ook aardappelen

Adresgegevens
 Sloterweg 42-4a
 1171 VL Badhoevedorp
 Tel.: 020-6593139
 Fax: 020-6595287

Producten
 aardappelen, groente, fruit

■ JOVER BV HANDELSMAATSCHAPPIJ

Beslissing
 importeur, exporteur
Adres gegevens
 zie ook
 fruit

Adresgegevens
 Ravenswade 48
 3439 JD Nieuwegein
 Postbus 2363
 3500 GJ Utrecht
 Tel.: 030-2807777
 Fax: 030-2898460

Handelsmaatschappij
 Jover Beheer
Functieomschrijving
 Alg. directeur
Producten
 groente, fruit
Andere medewerkers
 J. Verman
 25

■ KARDOL BV J.W.

Adres gegevens
 zie ook
 groente

Adresgegevens
 Industrieweg 36
 4181 CB Waardenburg
 Postbus 20
 4180 BA Waardenburg
 Tel.: 0418-652121
 Fax: 0418-652080

Producten
 groente, fruit

■ KRING BA COÖP. GROENTE- & FRUITVEILING DE

Adres gegevens
 zie ook groente
Adresgegevens
 Klappolder 1
 2665 BL Bleiswijk

Adres gegevens
 Postbus 220
 2665 ZL Bleiswijk
 Tel.: 010-5241200
 Fax: 010-5213065

Producten
 groente, fruit

■ LANGEVELDE HANDELSMAATSCHAPPIJ BV VAN

Adres gegevens
 zie ook groente
Adresgegevens
 Stationsweg 4d
 4416 PJ Kruijningen

Adres gegevens
 Postbus 16
 4416 ZG Kruijningen
 Tel.: 0113-382600
 Fax: 0113-383195

Producten
 groente, fruit

■ LEM BV GROOTHANDEL VAN DER

Adres gegevens
 zie ook
 groente

Adresgegevens
 Molenwerf 26
 1911 DB Uigeest
 Tel.: 0251-362345
 Fax: 0251-362323

Producten
 groente, fruit

■ LEVARHT & ZONEN BV J.M.

Adres gegevens
 zie ook groente
Adresgegevens
 Mijnsheerweg 8
 433 AS Kudelstaart

Adres gegevens
 Postbus 67
 1430 AB Aalsmeer
 Tel.: 0297-325207
 Fax: 0297-340197

Producten
 verse groenten en fruit

VELLEMAN & TAS BV

Bescrijftype
importeur

Adresgegevens
Marconistraat 19a
3029 AE Rotterdam
Postbus 6118
3002 AC Rotterdam
Tel.: 010-4768644
Fax: 010-4766534

Functieaan
Alg. dir.
Hfd. ink.
Hfd. verk. bin.
Hfd. mark.

Producten
fruit

Merken
Turbana

Aantal medewerkers
60

D. van Aken
D. van Aken
D. van Aken
D. van Aken

VISSER MIDDELBURG BV DE

Adresgegevens
Braakmanstraat 11
4335 NA Middelburg
Postbus 238
4380 AE Vlissingen
Tel.: 0118-625238
Fax: 0118-639644

Producten
aardappelen, groente, fruit en
conservenprodukten

VOGELAAR VREDEHOF BV

Bescrijftype
importeur, exporteur, groothandel

Adresgegevens
Oude Rijksweg 13b
4413 NA Krabbendijke
Postbus 50
4413 ZH Krabbendijke
Tel.: 0113-501930
Fax: 0113-502021

Functieaan
Alg. directeur

Producten
appels, peren

Aantal medewerkers
50

J.A. Vogelaar

WAAL ZUIDVRUCHTEN BV BEN VAN DER

Bescrijftype
groothandel

Adresgegevens
Van de Groothandelsmarkt 76
3044 HC Rotterdam
Tel.: 010-4153812
Fax: 010-4379494

Functieaan
Alg. directeur

Producten
zuidvruchten

Merken
Turbana bananen, Tobsine
sinaasappelen

Aantal medewerkers
12

B. van der Waal

WAGEMANS BV A.A.

Bescrijftype
importeur, exporteur, groothandel

Adresgegevens
Napoleonbaan Noord 135
6163 VM Geleen
Postbus 206
6160 AE Geleen
Tel.: 046-4749343
Fax: 046-4755275

Producten
groente-, vlees- en fruitconserven,
vers fruit, honing

Tabel I Overzicht van nederlandse handelaren/importeurs in fruit

RUSTENBURG GROOTHANDEL/IMPORT/EXPORT BV

Adresgegevens
Jan van Galenstraat 14
1051 XM Amsterdam
Tel.: 020-6845865
Fax: 020-6863081

Producten
aardappelen, groenten, fruit

SMIETS VENLO BV

Adresgegevens
Horsterweg 8 Loods H2.1
5971 NE Grubbenvorst
Postbus 96
5900 AB Venlo
Tel.: 077-3821306
Fax: 077-3824592

Producten
aardappelen, groente, fruit

SANDT BV E. VAN DE

Bescrijftype
importeur, exporteur

Adresgegevens
Zie ook groente- en fruitconserven,
oliën, vetten

Functieaan
Alg. dir.

Producten
gedroogde zuidvruchten,
vruchtenconserven, noten,
vruchtesappencentraten, oliën,
vetten, zetmeel, vruchten- en
groentenpoeders, pektine

Aantal medewerkers
4

B. Sauer
E. van de Sandt
E. van de Sandt

SCHWIETERS BIJENPARK

Bescrijftype
zie ook
ontbijtprodukten

Adresgegevens
Nieuwewijk 93
7701 PX Dedemsvaart
Postbus 112
7700 AA Dedemsvaart
Tel.: 0523-612495

Producten
honing, fruit

SMETSERS & ZONEN VELDHOVEN BV M.

Adresgegevens
De Run 4218
5503 LL Veldhoven
Tel.: 040-2533215
Fax: 040-2537655

Producten
groente, fruit, exoten

WAL BV L. TER

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente
 Afdeling groenten
 Industrieweg 8
 7044 HS Meppel

Postbus 22
 7940 AA Meppel
 Tel.: 0522-265400
 Fax: 0522-265410

Producten

groente, fruit

WALING VAN GEEST & ZONEN BV

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente
 Afdeling groenten
 Nieuweweg 56c
 2685 AS Poeldijk

Producten

groente, fruit

Postbus 225
 2680 AE Monster
 Tel.: 0174-248341
 Fax: 0174-244662

WEGEN HANDELSMAATSCHAPPIJ BV, TH. VAN DER

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente

Afdeling groenten
 IJsselsteinseweg 51
 3813 BK IJsselstein
 Tel.: 0478-541745
 Fax: 0478-542099

Producten

commissies groenten en fruit, transport

WEICHERT & CO BV

Bedrijfs-type
 importeur
 Afdeling groenten
 Marconistraat 3-11
 3029 AE Rotterdam
 Postbus 6742
 3002 AS Rotterdam
 Tel.: 010-4765488
 Fax: 010-4258683

Handelsmaatschappij

Weichert & Co. Hamburg Duitsland

Functieomschrijving

Alg. directeur D. Weichert

Producten

bananen, mango, ananas

Marken

Del Monte

Afdeling voedingsmiddelen

4

WEST-FRIELAND-OOST (WFO)

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente

Afdeling groenten
 Postbus 83
 1693 ZH Wervershof
 Tel.: 0228-565252
 Fax: 0228-565221

Producten

groente, fruit, aardappelen

WESTLAND IMPORT INTERNATIONAL BV

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente

Afdeling groenten
 Nieuweweg 56c
 2680 AE Poeldijk
 Postbus 224
 2680 AE Monster
 Tel.: 0174-214444
 Fax: 0174-240016

Producten

groente, fruit

Tabel I Overzicht van nederlandse handelaren/importeurs in fruit

BIJLAGE

SOLBANDERA BV IMPORT HANDELSMAATSCHAPPIJ

Bedrijfs-type
 importeur, exporteur

Afdeling groenten
 Weena 695
 3013 AM Rotterdam
 Postbus 29123
 3001 GC Rotterdam
 Tel.: 010-4119645
 Fax: 010-4333839

Producten

citrus

SOLFRUIT

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente

Afdeling groenten
 Handelscentrum CHZ hoods 5254
 2991 LD Barendrecht
 Postbus 2044
 2980 CA Ridderkerk
 Tel.: 0180-618600
 Fax: 0180-615645

Producten

groente, fruit

SONNEVELD BV

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente
 Afdeling groenten
 Klappolder 81
 2665 LP Bleiswijk

Postbus 209
 2665 ZL Bleiswijk
 Tel.: 010-5216277
 Fax: 010-5217383

Producten

groente, fruit

STAAK BV M.F. VAN DER

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente

Afdeling groenten
 De Run 4440
 5503 LR Veldhoven
 Tel.: 040-2535053
 Fax: 040-2539815

Producten

groente, fruit

STAAY GROOTHANDEL BV VAN DER

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente

Afdeling groenten
 Handelscentrum ZHZ 49-51
 2991 LD Barendrecht
 Tel.: 0180-618900
 Fax: 0180-618010

Producten

groente, fruit

VEILING ZUIDOOST-NEDERLAND BA

Afdeling productiegroepen
 zie ook groente
 Afdeling groenten
 Horsterweg 8
 5971 NE Grubbenvorsi

Postbus 8503

5970 AA Grubbenvorsi

Tel.: 077-3897999

Fax: 077-3897719

Producten

groente, fruit, paddenstoelen, sierteelproducten

3. FRUIT

■ WILLRAMA TRADING BV

<p>Bedrijfstype groothandel, importeur, distributeur</p> <p>Andere produktgroepen zie ook huishoudelijke artikelen, wenskaarten</p>	<p>Adresgegevens Turfbot 21 4715 GK Rucphen Tel.:0165-342987 Fax:0165-343717</p> <p>Functionarissen Alg. directeur A.C. Wessling</p>	<p>Producten noten, zuidvruchten, kaarsen, wenskaarten</p> <p>Merken Willrama</p> <p>Private labels ja</p>
---	---	---

■ WYLICK BV HANDELSMAATSCHAPPIJ P. VAN

<p>Andere produktgroepen zie ook groente</p>	<p>Adresgegevens Veilingterrein ZON Horsterweg 8 5971 NE Grubbenvorst Postbus 23 5900 AA Venlo Tel.:077-3896666 Fax:077-3872414</p>	<p>Producten groente, fruit</p>
---	--	--

■ ZOUTEWELL IMPORT BV

<p>Andere produktgroepen zie ook groente</p>	<p>Adresgegevens Handelscentrum ZHZ 24 2991 LD Barendrecht Tel.:0180-642300 Fax:0180-616340</p>	<p>Producten groente, fruit</p>
---	--	--

■ ZWAARD FRUIT

<p>Andere produktgroepen zie ook groente</p>	<p>Adresgegevens IABC 1130 4814 RA Breda Postbus 9624 4801 LS Breda Tel.:076-5228222 Fax:076-5205455</p>	<p>Producten groente, fruit</p>
---	---	--

Nederlands produkt								
Bron: KCB/PT	1993		1994		1995		1996	
	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%
Gloster								
Totaal	10.986	100	13.327	100	10.899	100	6.877	100
G.O.S	97	1	4.103	31	6.465	59	3.497	51
Duitsland	1.476	13	1.214	9	1.514	14	1.257	18
Polen	2.452	22	2.996	22	1.007	9	541	8
Tsjechië	3.334	30	756	6	285	3	451	7
Estland	154	1	118	1	234	2	211	3
Litouwen	5	0	60	0	97	1	202	3
Oostenrijk	-	-	-	-	-	-	124	2
Finland	-	-	-	-	-	-	124	2
Portugal	514	5	968	7	287	3	117	2
Slowakije	792	7	78	1	87	1	72	1
Letland	70	1	81	1	180	2	70	1
Spanje	232	2	543	4	164	2	19	0
overige landen	1.860	17	2.409	18	579	5	190	3
Golden Delicious								
Totaal	17.465	100	18.489	100	18.549	100	23.068	100
G.O.S	511	3	5.498	30	8.932	48	10.979	48
Duitsland	5.428	31	4.548	25	3.631	20	4.549	20
Tsjechië	4.481	26	1.470	8	1.061	6	2.633	11
Zweden	1.836	11	2.270	12	1.387	7	830	4
Letland	22	0	158	1	978	5	710	3
Polen	587	3	412	2	344	2	571	2
Slowakije	1.444	8	98	1	250	1	504	2
Litouwen	21	0	27	0	178	1	417	2
Canarische Eil.	1.266	7	904	5	317	2	390	2
Finland	-	-	-	-	-	-	388	2
Ver.Koninkrijk	121	1	69	0	48	0	299	1
Estland	6	0	63	0	678	4	216	1
overige landen	1.743	10	2.972	16	745	4	581	3
Boskoop								
Totaal	14.534	100	11.276	100	14.461	100	10.437	100
Duitsland	7.758	53	5.110	45	7.693	53	7.111	68
Frankrijk	5.979	41	5.525	49	4.507	31	2.432	23
Denemarken	123	1	142	1	314	2	461	4
België/Luxemburg	206	1	250	2	89	1	147	1
G.O.S	11	0	31	0	1.473	10	135	1
overige landen	458	3	219	2	384	3	151	1
James Grieve								
Totaal	800	100	1.532	100	662	100	1.486	100
Duitsland	706	88	920	60	384	58	1.327	89
Zweden	15	2	113	7	56	8	52	3
Denemarken	22	3	31	2	14	2	34	2
België/Luxemburg	1	0	2	0	0	0	23	2
Finland	0	0	58	4	12	2	16	1
G.O.S	4	1	332	22	21	3	15	1
Tsjechië	4	0	30	2	76	11	8	1
Estland	-	-	-	-	12	2	3	0
Slowakije	41	5	14	1	65	10	0	0
Spanje	-	-	-	-	9	1	-	-
overige landen	7	1	32	2	12	2	9	1
Jonagold								
Totaal	56.581	100	59.118	100	68.093	100	67.293	100
Duitsland	19.806	35	18.954	32	29.240	43	31.203	46
G.O.S	1.700	3	15.058	25	13.706	20	15.749	23
Zweden	7.483	13	6.971	12	5.832	9	4.271	6
Polen	12.379	22	5.822	10	3.838	6	3.778	6
Finland	5.927	10	5.222	9	4.301	6	3.641	5

Nederlands produkt								
Bron: KCB/PT	1993		1994		1995		1996	
	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%
Jonagold (vervolg)								
Ver.Koninkrijk	1.037	2	698	1	3.336	5	1.671	2
Estland	155	0	139	0	1.166	2	1.237	2
Frankrijk	813	1	1.085	2	763	1	1.191	2
Letland	633	1	1.482	3	1.439	2	1.161	2
Tsjechië	3.819	7	786	1	948	1	1.037	2
Ierland	288	1	269	0	778	1	375	1
overige landen	2.541	4	2.632	4	2.746	4	1.980	3
Jonagored								
Totaal	11.505	100	10.677	100	16.685	100	17.089	100
Duitsland	4.944	43	5.090	48	10.870	65	12.733	75
Frankrijk	514	4	958	9	337	2	936	5
Ver.Koninkrijk	941	8	1.112	10	2.274	14	913	5
G.O.S	18	0	341	3	795	5	606	4
Polen	1.186	10	354	3	250	1	399	2
Denemarken	125	1	95	1	82	0	262	2
België/Luxemburg	51	0	57	1	1	0	245	1
Finland	868	8	596	6	371	2	188	1
Ierland	197	2	367	3	256	2	185	1
Zweden	1.623	14	1.232	12	371	2	178	1
Tsjechië	661	6	91	1	288	2	78	0
Portugal	2	0	115	1	242	1	38	0
Spanje	87	1	24	0	219	1	22	0
overige landen	288	3	245	2	330	2	306	2
Karmijn de Sonn.								
Totaal	1.646	100	136	100	165	100	98	100
Duitsland	1.520	92	103	76	146	88	82	84
Ver.Koninkrijk	3	0	-	-	-	-	7	7
Frankrijk	68	4	22	16	10	6	6	6
Letland	-	-	2	1	-	-	1	1
G.O.S	-	-	3	2	9	6	-	-
overige landen	55	3	7	5	0	0	2	2
Summerred								
Totaal	3.621	100	2.589	100	2.315	100	1.938	100
Duitsland	1.071	30	508	20	729	31	885	46
Denemarken	555	15	336	13	473	20	318	16
Finland	509	14	534	21	239	10	309	16
Zweden	1.045	29	809	31	546	24	253	13
Noorwegen	192	5	232	9	141	6	96	5
G.O.S	7	0	50	2	24	1	25	1
Ierland	75	2	55	2	67	3	23	1
overige landen	165	5	66	3	97	4	30	2
Winsten								
Totaal	758	100%	123	100	100	100	37	100
Duitsland	659	87	113	92	49	49	25	68
Denemarken	-	0	-	0	1	1	7	1
Estland	-	0	-	0	-	0	2	5
Zweden	46	6	0	0	-	0	2	5
Ver.Koninkrijk	17	2	4	3	-	0	1	3
Tsjechië	19	3	5	4	-	0	-	0
G.O.S	-	0	1	1	49	49	-	0
overige landen	17	2	0	0	1	1	0	0
Industrie								
Totaal	26.204	100	32.851	100	58.097	100	17.145	100
Duitsland	24.923	95	29.642	90	55.372	95	11.531	67
België/Luxemburg	977	4	2.963	9	1.043	2	1.815	11
Tsjechië	-	-	105	0	270	0	1.320	8

Nederlands produkt								
Bron: KCB/PT	1993		1994		1995		1996	
	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%	Hoev. x 1000 kg	in%
Aardbei								
Totaal	11.693	100	11.174	100	10.827	100	13.122	100
Ver.Koninkrijk	2.438	21	2.310	21	2.973	27	4.204	32
Duitsland	4.512	39	5.110	46	3.803	35	3.744	29
Italië	1.615	14	1.238	11	1.193	11	1.782	14
Frankrijk	1.741	15	1.244	11	1.535	14	1.525	12
Oostenrijk	516	4	387	3	312	3	536	4
Zweden	210	2	165	1	215	2	224	2
G.O.S	45	0	53	0	131	1	220	2
Denemarken	131	1	229	2	171	2	212	2
Zwitserland	83	1	26	0	37	0	143	1
overige landen	401	3	412	4	456	4	533	4
Appel								
Totaal	216.505	100	220.553	100	281.303	100	215.228	100
Duitsland	120.667	56	112.194	51	173.821	62	121.132	56
G.O.S	2.391	1	27.132	12	37.457	13	34.191	16
Ver.Koninkrijk	9.238	4	8.341	4	10.232	4	8.874	4
Frankrijk	10.957	5	12.793	6	10.537	4	7.692	4
Zweden	15.171	7	14.875	7	10.797	4	7.097	3
Tsjechië	13.209	6	3.343	2	3.182	1	5.774	3
Polen	16.937	8	9.714	4	5.757	2	5.381	3
Finland	9.244	4	9.931	5	5.952	2	5.279	2
België/Luxemburg	1.917	1	4.013	2	1.629	1	3.999	2
Denemarken	3.561	2	3.665	2	4.290	2	3.519	2
Letland	729	0	2.161	1	3.434	1	2.169	1
Estland	328	0	419	0	2.863	1	2.143	1
Ierland	2.677	1	2.670	1	3.422	1	1.539	1
overige landen	9.479	4	9.303	4	7.930	3	6.438	3
Cox's Orange P.								
Totaal	28.416	100	19.672	100	22.923	100	17.069	100
Duitsland	18.050	64	11.372	58	15.172	66	8.792	52
Ver.Koninkrijk	5.419	19	3.815	19	3.004	13	4.960	29
Denemarken	1.157	4	1.550	8	1.823	8	1.634	10
Ierland	1.633	6	1.128	6	1.025	4	628	4
Zweden	1.159	4	1.163	6	1.020	4	450	3
België/Luxemburg	249	1	225	1	210	1	287	2
overige landen	750	3	419	2	669	3	318	2
Discovery								
Totaal	1.776	100	1.604	100	811	100	441	100
Denemarken	414	23	370	23	350	43	181	41
Duitsland	432	24	565	35	255	31	113	26
Zweden	492	28	399	25	118	15	97	22
Ver.Koninkrijk	299	17	108	7	12	1	40	9
Ierland	103	6	37	2	17	2	6	1
Finland	7	0	63	4	42	5	2	1
overige landen	30	2	60	4	18	2	2	1
Elstar								
Totaal	38.576	100	45.142	100	62.493	100	46.616	100
Duitsland	31.741	82	32.312	72	45.762	73	38.605	83
Frankrijk	2.360	6	4.566	10	4.336	7	2.733	6
G.O.S	17	0	1.023	2	5.106	8	1.356	3
Noorwegen	1.009	3	1.124	2	1.338	2	990	2
België/Luxemburg	110	0	299	1	143	0	927	2
Denemarken	221	1	284	1	775	1	423	1
Ierland	278	1	651	1	1.131	2	244	1
Ver.Koninkrijk	1.046	3	2.373	5	651	1	225	0
Letland	-	-	241	1	665	1	77	0
Zweden	762	2	1.153	3	1.094	2	270	1
overige landen	1.031	3	1.116	2	1.493	2	768	2

Tabel IIB Overzicht van grote groenten&fruit exporteurs in Nederland.

naam	woonplaats
Bocchi Fruit Trade	Bleiswijk
Boers Holland B.V.	Waddinxveen
Nic. Breuers Handel	Venlo
Combilo B.V.	Bleiswijk
Van Dijk Delft B.V.	Delft
C. Disselkoen B.V.	De Lier
Edeka Fruchtkontor B.V.	De Lier
Waling van Geest en Zonen B.V.	Monster
Habets groenten&fruit	Gronsveld
Haluco B.V.	Bleiswijk
Harva Export B.V.	Monster
Jager Holland B.V.	Nieuw-Amsterdam
Minnaar Holland B.V.	De Lier
Jac. van Namen en Zonen B.V.	Barendrecht
Handelsmij van Rijn B.V.	'S-Gravenzande
Sonneveld B.V.	Bleiswijk
D.S.W. Steltenpool B.V.	Wervershoof
M. Valstar & Co B.V.	De Lier
Handelsmij P. van Wylick B.V.	Venlo

(Bron: Centrale Organisatie voor de Groothandel in Groenten&Fruit)

Tabel III Top-10 fruitaankopen 1994 naar gekochte hoeveelheid per huishouden.

	hoeveelheid in kg.	bestedingen in f	prijs in f/kg.
appels	31,4	58,0	1,85
sinaasappels	28,8	54,8	1,91
bananen	13,7	39,8	2,90
mandarijnen	9,1	25,3	2,78
peren	7,1	13,4	1,88
meloenen	3,8	10,5	2,78
druiven	3,7	11,7	3,17
grapefruits	3,3	7,9	2,37
kiwi's	2,6	9,5	3,59
aardbeien	2,5	15,6	6,33
totaal	114,4	279,8	2,44

(Bron: PGF/AGB)

Tabel IV Consumentenaankopen appels in Nederland 1994

	aankopen per 100 huishoudens			
	penetratie	in kg.	in %	prijs in f/kg.
Elstar	79	1.080	34,4	1,58
Jonagold	69	592	18,9	1,86
Golden-Delicious	53	416	13,3	2,06
Granny Smith	28	340	10,8	2,79
Gouldrenette	50	256	8,2	1,47
Alkmene	31	92	2,9	1,47
James Grieve	28	76	2,4	1,40
Cox's Orange Pippin	14	37	1,2	1,60
Red Delicious	12	31	1,0	2,66
Banoni	9	18	0,6	1,80
Summerred	5	10	0,3	1,60
Gloster	5	10	0,3	1,30
Karmijn	3	8	0,3	1,27
Lombart	1	2	0,1	1,61
totaal	96	3.137	100,0	1,85

(Bron: Produktinfo appel PGF)

Tabel V Top-6 Franse appel exporteurs*

De 6 belangrijkste Franse appel exporteurs	
1. BLUE WHALE B.P. 47 Marché d'Intérêt National 82004 MONTAUBAN CEDEX Tél. : 00.33.63.21.56.56 Fax. : 00.33.63.21.56.59 MM. HENAUX et Claude Papoz	2. LES VERGERS DE FRANCE B.P. 5 71, Route d'Angers 49180 SAINT BARTHELEMY D'ANJOU Tél. : 00.33.41.93.62.00 Fax. : 00.33.41.93.07.08 M. Yves GIDOUIN
3. FRANPOMEX B.P. 2 21, Rue des Bougainvilliers 66740 LAROQUE DES ALBERES Tél. : 00.33.68.89.85.85 Fax. : 00.33.68.89.85.19 M. LAVOCAT	4. LOIRE EXPORT 8, Rue Gustave Eiffel Z.A. du Moulin des Landes 44980 SAINTE LUCE SUR LOIRE Tél. : 00.33.40.25.97.97 Fax. : 00.33.40.25.77.06 MM. PAVIN et TESSIER
5. POMANJOU Cedex 02 Zone Industrielle Ecoflant 49000 ANGERS Tél. : 00.33.41.43.73.61 Fax. : 00.33.41.43.15.83 MM. PUYNEUF et BIZARD	6. POMINTER MIN 84953 CAVAILLON Cedex Tél. : 00.33.90.06.63.63 Fax. : 00.33.90.06.30.30 M. Charles PLANTAGENE

*) Naast deze lijst met Franse exporteurs heeft ATO-DLO de beschikking over een lijst met Amerikaanse, Chileense, Italiaanse en Nederlandse exporteurs. Deze zijn echter niet gerangschikt naar grootte.

(Bron: SOPEXA Nederland, Franse ambassade)

Tabel VI Export verpakkingen van Chileense appels

breedte	lengte	hoogte	materiaal	aantal trays	netto gewicht (kg)
33	50	27,5	karton	4	18,2
31	50	15/16	karton	2	10,0
31	50	31	karton	4	20-21

(Bron: Chile "Nature At its Best" Asociación de Exportadores de Chile A.G.)

